

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Sisäisen etsivän työ

Kokeiluja ja kehittämistä VAAO:ssa

Kati Joki

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelman (210 op)

04 / 2017

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Kati Joki	Sivumäärä 50 ja 3 liitesivua
Työn nimi Sisäisen etsivän työ -kokeiluja kehittämistä VAAO:ssa	
Ohjaava(t) opettaja(t) Jari Klemola	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Valkeakosken koulutuskuntayhtymä, Juha Oulujärvi	
Tiivistelmä <p>Koulutuksen järjestämisen vaikuttavat reunaehdot ovat muuttuneet merkittävästi 2000-luvulle aikana. Kuntarakenne on uudistumassa ja kuntien palvelurakenteeseen haetaan uusia toimintamalleja. Vastaavasti koulutuksen järjestäjien ja oppilaitosten verkostoa on harvennettu erityisesti ammattikoulutuksessa. Toisen asteen koulutuksen verkostoa karsitaan edelleen ja myös rahoitusperusteita muutetaan. Rahoitusjärjestelmän ja järjestäjäverkon uudistuksilla toteutetaan yhteensä 260 milj. euron julkisen rahoituksen vähennys. Rahoituksenmääräytymisestä todellisen kustannuspohjan perusteella luovutaan ja toisen asteen koulutukseen kohdennettava valtion rahoituksen kokonaismäärä muutetaan talousarvioon perustuvaksi vastaavalla tavalla kuin yliopistoilla ja ammattikorkeakouluilla. Suorituksiin perustuva rahoitus uhkaa koulutuksen laatua. Oppilaitosten karsiminen vaarantaa tasa-arvoisen koulutuksen saavutettavuuden. Läpäisyn edistämiseksi tehtävä työ oppilaitoksissa lisää haasteita kiristävissä taloustilanteessa. Varhainen puuttuminen opinnoista ”putoamisen” ehkäisemiseksi vaatii kokeiluja ja kehittämistä. Aihe on siis hyvin ajankohtainen tämän opinnäytetyön aiheeksi.</p> <p>Varhaisen puuttumisen haasteet tuovat tilaa nuorisotyölle oppilaitoksissa. Tämän opinnäytetyön on tarkoitus kuvata ja kartoittaa Valkeakosken ammatti- ja aikuisopissa käytössä olevan sisäisen etsivän työn vaikutusta ja mahdollisuuksia ennalta ehkäistä opintojen keskeytystä ja syrjäytymistä ammatinopinnoista. Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto on edelläkävijä sisäisen etsivätoiminnan kehittämässä ja luomisessa. Vastaavaa toimintaa oppilaitoksen omana toimintana ei ole Benchmarkkauksessa tullut ilmi. Nuorisotyön ohjausmallia sovelletaan kylläkin joissakin ammatillisissa oppilaitoksissa esim. Omnia, Hyria, Tavastia mutta opinnäytteessä esitelty sisäisen etsivän toimenkuva on syntynyt VAAO:ssa VAAO-Navi projektin tuotoksena.</p> <p>Opinnäytteen tilaajana toimii Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto. Oppilaitoksen sisäisen etsivän työllä pyritään selvittämään varhaisen puuttumisen vaikutus opintojen jatkumisessa. Sisäisen etsivän työ on sekä ennaltaehkäisevän, että korjaavan työn välimaastossa. Opinnäytteen tarkoituksena on löytää malli siihen, miten sisäisen etsivän työ toimii parhaiten muiden oppilaitoksen ammattilaisten rinnalla. Työn päällekkäisyyksiltä ei voida välttää, mutta tärkeintä on pyrkiä rakentamaan opiskelijan kannalta aukoton tukiverkosto opettajien ja ohjauspalveluiden välille. Tärkeää on myös löytää toimiva malli ohjauspalveluiden työnkuviin. Kaikki toiminta, mitä pystymme tehdä ennen opintojen päättymistä tähtää samaan tulokseen, eli ammattiin valmistumiseen.</p> <p>Kyseessä on kvalitatiivinen eli laadullinen opinnäytetyö. Aineiston keruuna on käytetty havaintoja ja kokemuksia itse työssä sekä yksilöhaastatteluja ja lopuksi tutkimuskyselyn avulla pyritty vastaamaan kysymyksiin; miten sisäisen etsivän toiminta on palvellut opiskelijan opintojen etenemistä? mihin suuntaan etsivään nuorisotyötä oppilaitoksessa tulisi kehittää? mitä ja miten tietoa välitetään opettajan työn tueksi opiskelijoiden opintojen edistämiseksi? Lisäksi nuorilta haluttiin saada selville kysymysten avulla, millaisia kokemuksia heillä oli sisäisen etsivän nuorisotyön antamasta tuesta.</p> <p>Tuloksena voidaan todeta, että sisäiselle etsivälle nuorisotyölle on tilausta toisen asteen oppilaitosten arjessa nuorten ammattiin valmistumista tukemassa.</p>	
Asiasanat nuorisotyö, ammatillinen opiskelu, nuoriso, ohjaaminen	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Kati Joki	Number of Pages 50
Title Internal outreach work at VAAO	
Supervisor(s) Jari Klemola	
Subscriber and/or Mentor Valkeakosken koulutuskuntayhtymä, Juha Oulujärvi	
Abstract <p>The boundaries of educational institutions have changed significantly during the last two decades. Municipality structures are being renewed and boroughs are actively seeking new models to implement in the structuring of services. Correspondingly, cuts are being made to educational networks and institutional training, especially in vocational schools. Budgeting criteria is being readjusted in secondary schools, resulting in relentless cuts to school services. By renewing financial systems and funding networks, public funding will experience a 260 million Euro cut. Funding will no longer be determined according to actual costs, and the total government funding available to secondary schools will be adjusted according to economic budget, much like the funding of universities and vocational schools. Funding based on performance risks the quality of education. Decreasing the number of educational institutions risks equal opportunities to obtain an education. The workload required to complete schooling is an additional challenge in an already tightening economic situation. Early intervention to prevent falling behind in schools requires experimentation and development. Thus, this topic is particularly current for the purposes of this thesis.</p> <p>The challenges of early intervention create a necessity for youth workers in schools. This thesis will describe and explore the effects of Valkeakoski Vocational and Adult institution's internal outreach work, mapping the employee's potential to prevent the interruption of studies and, consequently, the social exclusion of students. Valkeakoski Vocation and Adult school is a forerunner in developing and implementing internal outreach work. No other school has provided equivalent work as part of their internal operations. Similar methods are in place in Espoo's Omnia institution and Hämeenlinna's Tavastia institution. However, despite Hämeenlinna's Tavastia institution employing youth workers, the actual job description for outreach work has come from VAAO, as a result of the VAAO-Navi project.</p> <p>Valkeakoski's Vocational and Adult institution ordered this thesis. By employing internal outreach workers the institution aims to discover the effect of early intervention on the continuation of education. Outreach work is both preventative and supportive. The aim of this thesis is to find a model in which outreach work best works alongside other employees of educational institutions. It is impossible to eliminate all overlapping of jobs, however, the primary aim is to build a watertight support network for students through the cooperation of teachers and advisors. It is also important to find a working model for the job description of advisory work within schools. All jobs that can be implemented before a student completes their studies have the same goal – that the student completes their education.</p> <p>This thesis uses qualitative research methods. Data collection is through observations and experiences in the job itself, as well as through one-on-one interviews. Finally, a questionnaire was used to answer the following questions: In what direction should outreach work be developed? What, and how, should information about the student progress be communicated to teachers? Also, it was the intention of this thesis to find out what feelings students had towards the support offered by an outreach youth worker.</p>	
Keywords youth work, instruction, vocational education	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 OPISKELU TOISEN ASTEEN OPPILAITOKSESSA	7
2.1 Ammatillisen koulutuksen uudistetut määräykset	7
2.2 Ammatillisen koulutuksen reformi	10
3 VAAOn OHJAUSJÄRJESTELMÄ	13
3.1 Ohjauspalvelutiimi VAAO:ssa	13
3.2 Monialainen yhteistyö	14
4 JOUSTE-PISTE ELÄMÄNHALLINTAA OHJAAMASSA	17
4.1 Jouste-pisteen toimintamalli käytännössä	18
4.2 Sosiaalinen media apuna ohjaustyössä	20
5 ETSIVÄ NUORISOTYÖ	21
5.1 Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä	22
5.2 Etsivän nuorisotyön haasteet, haastattelu	24
5.3 Nuorisotyön haasteet oppilaitoksessa	25
5.4 Nuoriso-ongelmat osana yhteiskuntaa	28
6 SISÄISEN ETSIVÄN TYÖ VAAOSSA	30
6.1 kokeiluja kehittämistä	32
6.2 Haasteita, oireita ja toimintaa	34
6.3 Navi-piste	34
7 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN	36
7.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysely	36
7.2 Tutkimustulokset	37
7.3 Opiskelijoille toteutettu puhelinhaastattelu	42
8 JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET	44
9 POHDINTAA	47
LÄHTEET	
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Tein opintoihin liittyvän tutkimuksen ammattiopiston sisäisen etsivän työn kehittämistä. Toisella asteella nuorilla on haasteita elämänhallintaan liittyvissä asioissa ja usein ne heijastuvat myös opintoihin. Keskeytyksiä on huolestuttavan paljon (noin 8,5%) ja ammattiopiston sisäisen etsivän työn kehittäminen on yksi keino pyrkiä ennaltaehkäisemään syrjäytymistä opinnoista. Valkeakosken ammatti- ja aikuisopistossa (VAAO) on kehitetty tuloksellisesti vaihtoehtoisia opinpolkuja sekä ohjauskäytäntöjä nuorille ja aikuisille opiskelijoille. Uudet opetussuunnitelmat, nuorisotakuun velvoitteet, lisääntyvä opintojen henkilökohtaistaminen sekä hakijoiden heterogeenisuus luovat uusia haasteita järjestää opetus joustavasti siten, että kullekin voidaan löytää sopiva opinpolku sekä antaa tarvittava ohjaus. Opinnäytteessä tutkin, miten Valkeakosken ammatti- ja aikuisopistossa voimme hyödyntää nuorisotyön lähtökohdista tehtävää ohjausta. Matalan kynnyksen palveluilla ohjaaja on helposti tavoitettavissa, pystytään ennakoimaan ja estämään opintojen keskeytyksiä sekä lisäämään opiskelijoiden hyvinvointia, oppilaitosviihtyvyyttä sekä osallisuutta ja lisäksi vahvistamaan oman ammatillisen polun löytymistä.

Opinnäytteen tilaajana toimii Valkeakosken ammatti- ja aikuisopisto. Opinnäytteen tarkoitus on kehittää käytäntöjä, joilla parannetaan ammattiin opiskelevien terveyttä ja elämänhallintaa sekä vahvistetaan opinpolkuja ja ennaltaehkäistään keskeytyksiä. Sisäisen etsivän työ on tässä opinnäytteessä keskiössä.

VAAO on Pirkanmaalla noin 1100 opiskelijaa käsittävä oppilaitos. Oppilaitoksessa on opetus- ja muuta henkilökuntaa noin 150 ja sen toiminnasta vastaa koulutuskuntayhtymän hallitus. Koulutuskuntayhtymä koostuu Valkeakosken, Lempäälän, Akaan, Pälkäneen, Urjalan sekä Kangasalan kunnista. Oppilaitoksessa on vuosittain lukuisia projekteja sekä hankkeita opiskelijoiden opintojen tukemiseksi. (VAAO toimintakertomus 2015).

Vuonna 2010 VAAO:ssa aloitti ESR(Euroopan sosiaalirahasto) projekti, Joustavasti työelämää. Projektin tavoitteena oli löytää hyviä ja usealle alalle soveltuvia toimintamalleja, joiden avulla saadaan erityistä tukea tarvitsevat nuoret suorittamaan opintonsa loppuun ja työllistymään.

Vuonna 2015 VAAO:ssa toiminnan kehittämistä jatkettiin VAAO- Navi projektilla 2015-2017. VAAO-Navi -projektissa kartoitetaan ja mallinnetaan kaikki VAAO:n ohjauskäytännöt ja vaihtoehtoiset opintopolut. Tämän pohjalta kehitetään VAAO-Navi -ohjausmalli, joka mahdollistaa yksilöllisen, oikea-aikaisen ja yhteisöllisen ohjauksen sekä auttaa löytämään opiskelijalle sopivat opintopolut ja tarvittaessa vaihtamaan polkua riippuen ohjaustarpeesta, kunkin aikaisemmasta osaamisesta ja kokemuksesta, oppimisvalmiuksista, tavoitteista ja kiinnostuksista. Näin voidaan taata tehokkaampi tuki niille, joilla on opinnoissaan vaikeuksia sekä niille, jotka haluavat edetä nopeammin.

Tässä opintonäytetyössä esitellään myös sisäisen etsivän syntyä, toimintaa ja kehittämistä. Opinnäytetyöntekijä on VAAO:n sisäinen etsivä ja siksi omakohtainen kokemus on keskeisessä osassa opinnäytettä.

Elina Ilonen HUMAK 2014 opinnäytteessään Nuorisotyöntekijä ammatillisessa oppilaitoksessa on tehnyt kattavan tutkimuksen nuoriso-ohjaajan työstä ammattioppilaitoksissa. Tilaajana toimi EHYT ry. AMIS-arjen ammatillaiset projekti, jossa kyselyllä 306 ammatillisen oppilaitoksen toimipistettä vastausprosentilla 87% kertoivat kokemuksiin oppilaitoksissa tapahtuvasta nuorisotyöstä. VAAO ei ollut mukana tutkimuksessa.

Kyselyn tuloksena keskeiseksi kehittämisen kohteeksi nousi oman nuoriso-ohjaajan palkkaaminen ammattioppilaitoksiin niin, että ohjaaja kuuluisi oppilashuoltoryhmään ja tekisi tiivistä yhteistyötä monialaisesti, erityisesti kuraattorin kanssa.

Toukokuussa 2016 VAAO:ssa vakinaistettiin Jouste-pisteen erityisohjaaja yhdessä 5 muun ammatinohjaajan kanssa. Lähtökohdat ja tarve tälle kehittämistyölle ovat siis erinomaiset.

2 OPISKELU TOISEN ASTEEN OPPILAITOKSESSA

Tässä luvussa kerron toisen asteen oppilaitoksia määrittelevistä ja ohjaavista lakimääräyksistä ja erityisesti avaan muutosten vaikutusta käytännön työhön.

Ammatillisen koulutuksen tarkoituksena on kohentaa väestön ammatillista osaamista, kehittää työelämää ja vastata sen osaamistarpeisiin. Lisäksi ammatillinen koulutus edistää työllisyyttä ja yrittäjyyttä sekä tukee elinikäistä oppimista.

Ammatillisia tutkintoja ovat perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnot. Tutkinnot voi suorittaa joko ammatillisena perustutkintona, näyttötutkintona tai oppisopimuksena. Tutkintoon johtamattomana koulutuksena järjestetään ammatillisen peruskoulutuksen valmentavaa koulutusta (VALMA) sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentavaa koulutusta (TELMA). (opetus- ja kulttuuriministeriö)

Nuorisotakuun mukaan (toisen asteen) ammatillinen tai lukio koulutus kuuluvat kaikille alle 29 vuotiaille nuorille/ nuorille aikuisille. Ammatillista koulutusta voivat järjestää kunnat, kuntayhtymät, rekisteröidyt yhteisöt ja säätiöt. Ammatillisen koulutuksen opiskelijoita on tällä hetkellä noin 122 200 (tilastokeskus)

2.1 Ammatillisen koulutuksen uudistetut määräykset

Opetushallitus päättää ammatillisen koulutuksen perustutkintojen perusteista. Ammatillista perus- ja aikuiskoulutusta koskevien säädösmuutosten johdosta uudistetut ammatillisten perustutkintojen perusteet ja muut määräykset tulivat voimaan 1.8.2014. Uudet perusteet teettivät valtavasti järjestelytyötä ja siksi jo nyt on aloitettu voimakkaasti tulossa olevan reformin (2.2) suuntaiset järjestelyt. Voidaankin siis syystä sanoa, että pysyvää on ainoastaan muutos.

Kaiken uudistuksen keskiössä tulee olla motivoivat ratkaisut ja muutoksiin perehtyminen, yhteistyö yli osastorajojen sekä tiedonjakaminen. Muutokset työllistävät koko henkilöstöä ja kuormittavat opintotoimistoja; työvälineiden tulee olla mukana muutoksessa ja esim. ohjelmat, joilla opinkorttien sisältöä muutetaan, tulee päivittää reaaliaikaisesti. Opintokortit ovat keskeisessä osassa opintojen ohjausta jokaisessa vaiheessa ja usein uudistukset aluksi hankaloittavat ohjauspalveluja sekä hidastavat arviointia.

Mitä ovat 1.8.2014 voimaan tulleiden ammatillisen peruskoulutuksen muutokset? Suoritin sähköisen kyselyn Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston toimialajohdolle, terveydenhoitajalle sekä erityiskoordinaattorille ja kysyin, miten muutokset keskeisesti näkyivät oppilaitoksen arkiopetuksessa. *Kursivoidut* tekstit ovat kyselyn tulosta. Kyselyyn vastattiin nimettöminä. Kyselyyn vastasi kaksi henkilöä.

Todistuksiin merkittävät tiedot ammatillisessa koulutuksessa

Opiskelijoille annettavista todistuksista säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998, muutokset 787/2014 ja 246/2015) 25 e §:ssä, jonka mukaan Opetushallitus määrää todistuksiin ja niiden liitteisiin merkittävistä tiedoista. Opetushallituksen määräys koskee myös ammatillisena peruskoulutuksena järjestettävässä oppisopimuskoulutuksessa annettavia tutkintotodistuksia sekä valmentavasta koulutuksesta annettavia todistuksia.

Käytännön muutos oli: Todistusohjat muutettiin määräysten mukaisiksi.

Osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen periaatteet

Osaamisen tunnustamisesta säädetään ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (630/1998, muutettu 787/2014 ja 246/2015) 30 §:ssä. Pykälän mukaan opiskelijalla on oikeus saada tutkinnon tai koulutuksen perusteiden ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita vastaava aikaisemmin hankittu osaaminen tunnistetuksi ja tunnustetuksi.

Käytännön muutos oli: Yhtenäistetty osaamisen tunnustamisen ja tunnustamisen ohje, jota noudatetaan ja päivitetään sitä mukaa, kun uusia määräyksiä tulee. Opiskelijahallintajärjesetelmää kehitettiin osaamisen tunnustamista ja tunnustamista tukevaksi.

Opiskelija terveydentilaa koskevat vaatimukset

Opiskelijaksi hakijan terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa henkilöä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai työssäoppimiseen silloin, kun opintoihin liittyy alaikäisen turvallisuutta, potilas- tai asiakasturvallisuutta taikka liikenteen turvallisuutta koskevia vaatimuksia, eikä turvallisuutta vaarantavia esteitä voida kohtuullisin toimenpitein poistaa. Esteenä opiskelijaksi ottamiselle voi olla myös aikaisemmin tapahtuneen opiskeluoikeuden

peruuttamispäätöksen salaaminen opiskelijaksi hakeutumisen vaiheessa. Opiskelijaksi hakijan oikeusturvan kannalta on perusteltua, että häntä ei valita sellaiseen koulutukseen, jonka mukaisissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa hän ei terveydentilansa tai toimintakykynsä vuoksi voisi toimia. Opiskelijaksi ottamispäätöstä tehtäessä on kuitenkin otettava huomioon ammatteihin ja työhön sisältyvät moninaiset tehtävät. Saman perustutkinnon sisällä voi olla tutkinnon osia, joiden suorittaminen edellyttää erilaista terveydentilaa tai toimintakykyä ja voi näin mahdollistaa opiskelijaksi hakijalle yksilöllisiä ratkaisuja perustutkinnon suorittamisessa. Koulutuksen järjestäjän tulee tarvittaessa tehdä yhteistyötä eri koulutusasteiden tai viranomaisten kanssa välttämättömien tietojen saannissa ja antamisessa opiskelijaksi ottamisen päätöksentekoa varten.

Käytännön muutos oli: noudatettiin määräystä ja soralakia sora-tutkintojen osalta.

Suunnitelmat kurinpitokeinojen käynnistämisestä

Ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain (L 630/1998) 28 §:ssä (muutettu osittain L 787/2014) säädetään opiskelijan oikeudesta turvalliseen opiskeluympäristöön. Lisäksi koulutuksen järjestäjän tulee laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista

- Suunnitelman tavoitteena on turvata oppilaitoksen työrauha, sisäinen järjestys, opiskelun esteetön sujuminen sekä oppilaitosyhteisön turvallisuus ja viihtyisyys.
- Suunnitelman tavoitteena on varmistaa koulutuksen järjestäjän toimintaperiaatteiden yhdenmukaisuus ja oikeudenmukaisuus kurinpitokeinojen käyttämisessä sekä sitouttaa eri osapuolet sovittuihin toimintatapoihin.

Käytännön muutos oli: suunnitelma tehtiin, jonka käsitteli OPA-tiimi, opiskelijakunta ja hallitus hyväksyi.

Kodin ja koulun yhteistyö sekä opiskelijahuollon keskeiset periaatteet

Ammatillisesta koulutuksesta annetun lain (630/1998) 5 §:n 3 momentin mukaan (muutettu 787/2014) alle 18-vuotiaille opiskelijoille järjestettävässä koulutuksessa tulee olla yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa. Lisäksi opiskeluhuollon avulla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään, ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Tässä määräyksessä opiskelijahuollosta käytetään oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaista käsitettä opiskeluhuolto. Määräykset on valmisteltu edellä mainitun lain-

kohdan edellyttämällä tavalla yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa.

Käytännössä muutos oli: organisoitiin opiskeluhoito Oppilas- ja opiskeluhoitolain edellyttämällä tavalla ja tehtiin tarvittavat suunnitelmat, sovittiin seuranta ja nimettiin vastuuhenkilöt.

2.2 Ammatillisen koulutuksen reformi

Lait ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta yhdistetään uudeksi laiksi, jossa keskeisenä lähtökohtana on osaamisperusteisuus ja asiakaslähtöisyys.

Edellä mainittujen jo olemassa olevien lakimuutosten lisäksi ammatilliseen koulutukseen on tulossa mittavia rahoitusmuutoksia. Tämä tarkoittaa sitä, että tulevaisuudessa rahoitukseen vaikuttaa tutkintojen tai tutkinnon osien suorittamisen määrä. Lakimuutos lisää paineita tukitoimille, joilla pyritään ehkäisemään opintojen keskeytyksiä ja näin edistämään ammattiin valmistumista.

Toinen tärkeä tulossa oleva muutos liittyy hallintoon. Sen tarkoituksena on koota nuorten ja aikuisten ammatillinen koulutus yhdeksi kokonaisuudeksi. Tämä tulossa oleva uudistus on huomioitu VAAO- Navi hankkeen suunnitelmassa (2015-2017) ja Navin palvelut koskevat jo nyt sekä nuoria että aikuisopiskelijoita. Poikkeuksena terveydenhuolto- ja kuraattorin palvelut, jotka oppilaitoksessa lakiin perustuen tarjoaa Valkeakosken kaupunki vain nuorille. (1287/2013 Laki)

Toisen asteen oppilaitoksissa muutoksiin valmistaudutaan ja valmentaudutaan jo voimakkaasti. Useat eri hankkeet ja projektit kulkevat muutoksen rinnalla ja tukevat sen käytännön toimia. Se, millaisia muutoksia käytännössä toisen asteen opintoihin seuraavien lähivuosien aikana tulee osoittautumaan vasta käytännön työssä. Oleellista on, että myös jatkossa toisella asteella ohjataan vahvan ammattitaidon omaavia opiskelijoita ja työelämään valmistuu uusia osaajia. Koulutusmuutoksessa on pyritty huomioimaan myös työelämän muuttuvat tarpeet ja vastaamaan niihin.

Vaao-Navi projektipäällikkö Juha Oulujärvi jäsentää reformin seuraavasti pääluokkiin, joissa avaa reformin päälinjoja seuraavasti:

1. Ammatillista koulutusta säädellään yhdellä lailla

Aikuisten ja nuorten koulutus yhdistyvät, jolloin tutkinnon suorittamiseen on käytössä vain yksi näyttöön perustuva tapa suorittaa tutkinto. Osaaminen näytetään näytöillä ja näihin voi osallistua riippumatta siitä, miten on osaamisensa hankkinut. Tämä tarkoittaa myös, että aikuiskoulutuksessa toteutettu laaja opintojen henkilökohtaistaminen otetaan käyttöön myös nuorten koulutuksessa. Tämä tarkoittanee myös, että opiskelijalla (riippumatta siitä, onko nuori vai aikuinen) on oikeus saada, henkilökohtaista ohjausta ja tarvittaessa myös erityistä tukea.

2. Tutkinnon ja tutkintotyyppit määritellään uudella tavalla

Ammatillinen koulutus koostuu kolmesta tutkintotyyppistä: ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Tutkintojen määrä vähenee radikaalisti (351 tutkinnosta n. 165 tutkintoon). Myös YTO-opinnot määritellään uudella tavalla. Myös tutkintotavoitteinen (ja osin myös ei-tutkintotavoitteinen koulutus) työvoimakoulutus tulee osaksi uutta ammatillisen koulutuksen järjestelmää, samoin VALMA-koulutus ja sen osat.

3. Kaikki tutkinnot on määritelty osaamisperusteisesti työelämän osaamisen näkökulmasta. Koulutusten osien mitoituserusteena on osaamisen laajuutta kuvaava osaamispiste, ei opiskeluaika. Osaamisperusteisuus tarkoittaa myös, että opiskellaan vain se mitä vielä ei osata eli opiskelun alkaessa tehdään laaja osaamiskartoitus ja henkilökohtaistetaan opinnot. Tavoitteena on tutkinnon suorittajan osaamista, tavoitteita ja edellytyksiä vastaava opintopolku.

4. Työpaikalla tapahtuvan opiskelun päämuodoksi tulevat koulutussopimus ja oppisopimus.

5. Oppilaitoksille tulee vain yksi järjestämislupa.

6. Koulutuksen rahoitus muuttuu enemmän tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta painottavaksi.

7. Jatkuvasta hausta tulee hakeutumisen pääväylä.

Tämä mahdollistaa hakeutumisen ympäri vuoden. Valtakunnallinen yhteishaku suunataan peruskoulun päättäneille.

Ylijohtaja Mika Tammilehto, Ammatillisen koulutuksen osastolta opetus- ja kulttuuri-ministeriöstä kertoo, että reformin on tarkoitus edetä seuraavalla aikataulla:

11 alku/2016 Reformi-HE lausuntokierrokselle

11/2016 Työpajat

2/2017 Reformi-HE eduskunnalle

2- 6/2017 Uusien järjestämislupien valmistelu

6/2017 Toimeenpanon tukitoimet käynnistyvät

2 - 6/2017 Asetusten valmistelu

6 - 8/2017 Uudistetut järjestämisluvat koulutuksen järjestäjille

1/2018 Uudistettu lainsäädäntö voimaan

1/2018 Reformin toimeenpanon tukitoimet jatkuvat

(Ylijohtaja Mika Tammilehto, Ammatillisen koulutuksen osasto, Opetus- ja kulttuuri-ministeriö)

3 VAAO:n OHJAUSJÄRJESTELMÄ

Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston opiskeluhuollon rakenne sekä verkostoyhteistyöstä oppilaitoksessa käsittää ohjauspalvelukäytänteitä. Toisella asteella yhteistyötä tehdään monien tahojen kanssa. Olen kirjoittanut erikseen luvun yhteistyöstä etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa (5.2 sekä 5.3).

VAAO:n käytännön toimintaa, työssä tehtäviä ratkaisuja ja päätöksiä ohjaavat periaatteet eli arvot ovat: Asiakaslähtöisyys - ulkoisten ja sisäisten asiakkaiden tarpeiden huomioiminen kaikessa toiminnassa – asiakasta varten, asiakasta kunnioittaen ja asiakkaan parasta ajatellen. Vastuullisuus - opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvoinnista, ammattitaidosta ja turvallisuudesta huolehtiminen on osa jokapäiväistä toimintaamme – yhdessä eteenpäin, sovitusti toimien, toisistamme ja yhteisestä omaisuudesta huolehtien – kestävä kehitys osana arkipäivää. Yhteisöllisyys - oppilaitoksessa on yksilöä arvostava ja kunnioittava työkuultuuri sekä avoin ja turvallinen ilmapiiri, jossa jokaisella yhteisön jäsenellä on osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus yhteisiin tavoitteisiin ja omaan työhön. (VAAO toimintakertomus 2015)

3.1 Ohjauspalvelutiimi VAAO:ssa

VAAO:n ohjausjärjestelmä koostuu opettajien opetuksen yhteydessä antamasta ohjauksesta, opintojen ohjauksesta, erityisopetuksesta sekä opiskelijahuollosta. VAAO:n ohjausjärjestelmän keskiössä toimii OPA-tiimi (ohjauspalvelutiimi), jossa työskentelevät opintojen ohjaajat, erityisopetuksen asiantuntijat, opintosihteerit, erityisohjaaja sekä opiskelijahuollon toimijat (kuraattorit, terveydenhoitajat ja psykologit).

Lisäksi muu ohjaushenkilöstö (erityisopettaja, ohjaat, projektityöntekijät) voivat osallistua ohjauspalvelutiimin kokouksiin sovittaessa. Opiskeluhuollon toimintaa ohjataan lailla (laki oppilas- ja opiskelijahuollosta muuttunut 1.8.2014) ja sen tarkoituksena on edistää opiskelijan ja koko opiskeluyhteisön hyvinvointia, huoltajien kanssa tehtävää yhteistyötä ja opiskelijoiden osallisuutta itseään ja opiskeluyhteisöä koskevista asioista. Lain mukaan opiskeluhoitoa toteutetaan ensisijaisesti ennalta ehkäisevänä

koko opiskeluyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhuoltona. Sen lisäksi opiskelijalla on oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhuoltoon. Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan yksittäiselle opiskelijalle annettavia koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhuoltoa (Opiskeluhuoltosuunnitelma 2014).

VAAO-Navi Projektissa (2015 - 2017) kartoitetaan ja mallinnetaan VAAO:n ohjauskäytännöt ja vaihtoehtoiset opintopolut. Tämän pohjalta kehitetään VAAO-Navi -ohjausmalli, joka mahdollistaa yksilöllisen, oikea-aikaisen ja yhteisöllisen ohjauksen sekä auttaa löytämään opiskelijalle sopivat opintopolut ja tarvittaessa vaihtamaan polkua. Näin voidaan taata tehokkaampi tuki niille, joilla on opinnoissaan vaikeuksia sekä niille, jotka haluavat edetä nopeammin. Aluksi projektissa kartoitettiin VAAO:n ohjauskäytännöt ja opintopolut sekä selvitettiin ohjauksen vahvuudet ja puutteet. Näiden pohjalta alkoi täsmentyä kuva tämän hetken ohjaustarpeista sekä ohjauksen ongelmista ja vahvuuksista. Ohjauspalvelutiimi on rakentanut yhdessä lain pohjalta yhteiset ”pelisäännöt” ja lisäksi kukin ohjaaja on kuvannut tehtävänsä ja nämä tehtäväkuvaukset jaettiin ohjauspalvelutiimin kesken.

Ohjausta annetaan myös osastoilla opetuksen lomassa ja siinä tärkeäksi muodostuu yhteistyö ohjauspalvelutiimin kanssa. Osastoilla on tunnettava opiston ohjauspalvelut ja siksi on alettu tekemään palvelukuvauksia kaikista ohjauskäytännöistä. Ohjauksen prosessikuvauksiakin on jo tehty, mutta yhteisöllisen ohjauksen prosessien kuvaus vielä puuttuu. Aikuisten ohjaus integroidaan osaksi ohjausjärjestelmää. Projektitoimijat ovat konsultoineet opettajia ja ohjaajia tarjoten ohjausapua eri osastoille, joissa on järjestetty navi-ohjauksen kokeiluja pienryhmissä ja yksilöllisenä ohjauksena.

Ohjausapuna on kokeiltu erilaisia menetelmiä, mm. kiireapua, yksilöllisiä opiskelumuotoja, ohjaus- ja ”rästitupia”, ryhmien jakamista, itseopiskelun ja ohjauksen yhdistämistä sekä samanaikaisopettajuutta. Rästitivilla tarkoitetaan ammatillisten tai ytoaineiden opintojen suorittamista ohjaajan avulla sovittuna ajankohtana ilman varsinaista opetusta. Yleensä opinnot ovat jääneet suorittamatta tunneilla eli nk. rästissä. Nimestä ollaan kuitenkin luopumassa yksilöllisten opinpolkujen lisääntyessä.

3.2 Monialainen yhteistyö

Verkostotyön juuret ovat laajat ammatillisessa oppilaitoksessa. Moniammatillinen verkoston koostuu useista eri toimijoista, johon kuuluu mm. sosiaali- ja terveysalan toimijat, kasvatus- ja opetusala, kolmas sektori, työelämä yhteistyö sekä laaja oppilaitoksen sisäinen yhteistyö. VAAO:n ohjausjärjestelmän keskeisiä verkostokumppaneita ovat työelämä, kunnan mielenterveys- ja päihdepalvelut, kuntien etsivä nuorisotyö, sosiaalitoimi, ely-keskus, perusopetuksen nivelvaihe yhteistyö (jossa tietoa opiskelijoiden pedagogisista tarpeista siirretään toiselle asteelle) sekä yhteistyö toisten oppilaitosten kanssa.

Nuorisotyön menetelmät pedagogisen toiminnalla rinnalla asettaa haasteita työn kehittämiseksi. Lähtökohtaisesti pedagogisen työn tulokset on paljon helpommin mitattavissa ja määriteltävissä. Työn tuloksia pystytään mittaamaan arvosanoilla ja valmistumisella, kun taas nuorisotyön vaikutusta tulosten saavuttamiseksi on vaikea määrittää. Oman kokemuksen mukaan nuoren mahdollisuus tulla kuulluksi ja hänen tavoitteiden asettaminen yksilölähtöisesti näyttelevät merkittävää osaa. Mielenterveyden keskusliiton toiminnanjohtaja Olavi Sydänmaalakkaa lainatakseni:

”Sillä mitä sanomme nuorelle ei ole suurtakaan merkitystä verrattuna siihen kuinka kohtaamme nuoren.” Nuori tulee kohdata yksilönä ja hänen tarpeitaan ei voi verrata toisiin vaan ratkaisuihin täytyy pyrkiä yksilön tarpeet ja lähtökohdat huomioon ottaen.

Uusi oppilas- ja opiskelijahuoltolaki(2014) rajaa hyvinkin tarkkaan oppilaitoksen toimintaa. Lain tulkitsemiseen ja käytännön toimiin on käytetty lukuisa määrä työtunteja viimeisen vuoden aikana. Verkostoyhteistyötä on jouduttu tarkkailemaan uuden lain myötä monella tapaa uudestaan. Lain mukaan nuori saa itse määrittää omia asioitaan koskevan verkoston kokoonpanon ja oppilaitoksen yhteistyötä koteihin tulee korostaa. Lain toteutuminen asettaa haasteita tiedon siirtämiseen ja määritteen ”vain oleellinen tieto opintojen eteenpäin viemiseksi” tulkitseminen jää kunkin toimijan omaan harkintaan. Nuoren psykososiaalinen kokonaisuus jää monessa kohtaa huomioimatta, jos nuori haluaa rajata oleelliset toimijat työn ulkopuolelle esim. kuraattorit. Uusi laki hankaloittaa käytännöntasolla verkostotyötä, mutta samalla antaa nuorelle itselle mahdollisuuden vahvempaan vaikuttamiseen omia asioita koskevissa päätöksissä.

Matalan kynnyksen palveluiden lisääminen ja kehittäminen oppilaitoksissa ovat keskeisessä osassa yksilöllisen ohjauksen järjestämisestä. VAAO:n sisäisen etsivän mallilla pyritään tarjoamaan opiskelijoille vaihtoehto tulla kuulluksi ja ”löydettyksi”. VAAO:n sisäinen etsivä tekee tiivistä yhteistyötä kunnan etsivien työntekijöiden kanssa ja näin pyritään karsimaan päällekkäisiä toimia. Laki etsivästä nuorisotyöstä sekä nuorisotakuu turvaavat keskeyttävien opiskelijoiden ohjautumisen palvelun piiriin. Käytännössä jokaisen eroavan/keskeyttävän alle 29-vuotiaan nuoren tiedot välitetään etsiville nuorisotyöntekijöille tai heidät kutsutaan ”kuulemistilaisuuteen”. Kuulemistilaisuus on oppilaitoksen virallinen toimenpide, joka järjestetään toimialanjohtajan kutsulla tarvittaessa esimerkiksi opintojen päättyessä.

Joka syksy järjestetään oppilaitoksessa yhteistoimintapäivä jonka tarkoituksena on koota yhteen VSKY:n (Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä) alueelta toimijoita, jotka tekevät töitä yhteisten asiakkaiden kanssa. Opot, kuraattorit, erityisopettajat, terveydenhoitajat, etsivät nuorisotyöntekijät, psykologit ja muut ohjaajat kokoontuvat vuosittain VAAO:oon keskustelemaan ajankohtaisista ohjauskysymyksistä. Päivän aikana luodaan myös katsaus ammatillisen koulutuksen muutoksiin, jotka vaikuttavat opiskelijoiden ohjaukseen.

4 JOUSTE-PISTE ELÄMÄNHALLINTAA OHJAAMASSA

Valkeakosken ammatti- ja aikuisopistossa toimii erityisohjauksen matalankynnyksen palvelua tarjoava Jouste-piste.

Kuten edellä mainittu, yksi kehittämisen kohde on ollut matalan kynnyksen palvelun kehittäminen nuorten mielenterveysongelmiin ja arjen hallintaan liittyvien ratkaisujen löytämiseksi. Matalan kynnyksen palveluna syntyi Jouste-piste, joka tarjoaa mielenhyvinvoinnin palveluja opiskelijoille. Projektissa työskentelee erityisohjaajana mielenterveys- ja päihdetyöntekijä.

Projektin päättyessä 2014 Jouste-piste jäi elämään vastaamaan opiskelijoiden tarpeisiin opintojen edistämiseksi.

Syksyllä 2016 erityisohjaajan työmuodoksi laajennettiin sisäisen etsivän työ, jonka tavoitteet mukailevat kunnan etsivän nuorisotyöntekijän sisältöä.

Jouste-pisteen tarkoituksena on tukea opiskelijoiden henkistä hyvinvointia ja elämänhallintataitoja sekä kehittää näitä tukevia toimintoja ja palveluja ja näin edelleen läpäisyn edistäminen ammatillisissa opinnoissa. Erityisohjaaja toimii tiiviissä yhteistyössä moniammatillisen verkoston kanssa.

Alusta asti Jouste-pisteen toiminta on keskittynyt nuoren arjenhallinnan tukemiseen. Kokemus on osoittanut, että hallitsemalla elämää kokonaisuutena pystytään tarttumaan oppilaitoksen näkökulmasta oleelliseen seikkaan, nuorten valmistumiseen ja työelämäänsä saattamiseen. Yhteisöllinen toiminta ja oppilaitosviihtyvyyden lisääminen on edelleen roolissa Jousteen työssä, pääpaino on siirtynyt etsivän nuorisotyön mukaisesti syrjäytymisvaarassa oleviin nuoriin.

VAAO on menestynyt hyvin valtakunnallisissa vertailuissa läpäisyssä toisella asteella ja oppilaitoksessa on varsin kattava moniammatillinen verkosto. Jouste-pisteen toimintaa on kehitetty osallistumalla mielenterveystyön seminaareihin sekä yhteistyöllä muiden toimijoiden kanssa. Suureksi kehittämisen tueksi on noussut Nyyti ry sekä Yeesi ry.

Nyyti ry - opiskelijoiden tukikeskus edistää ja tukee opiskelijoiden hyvinvointia, terveyttä ja elämänhallintaa. *Yeesi ry* on Suomen mielenterveysseuran nuorisojärjestö, joka tarjoaa toimintamahdollisuuksia nuorille yhdessä muiden toimijoiden kanssa. Yeesin tutkimuksen mukaan mielenterveyttä edistetään parhaiten ympäristöissä,

joissa nuoret viettävät aikaa. Siksi Yeesi:ssä on kehitetty toimintoja, jotka voi ottaa osaksi oppilaitoksen, järjestön tai muun toimijan arkea.(yeesi.fi)

Nyyti ry sekä Yeesi ry:n toimintaa tuetaan Veikkaus varoin(ent.Raha-automaattiyhdistyksen) ja rahoituksesta johtuen kehitellyt materiaalit on kaikkien vapaasti ladattavissa yhdistysten sivuilta.

4.1 Jouste-pisteen toimintamalli käytännössä

Jouste-pisteen yksi toimintamalli on yksilöllinen elämänhallinnan ohjaus ratkaisukeskeisen keskustelun avulla. Toiminnan lähtökohtana on opiskelijan halu muutokseen ja suunnitelmallisella työllä pyritään sitouttamaan nuori sekä monipuolisilla työvälineillä motivoida nuori toimimaan suunnitelman mukaan.

Opiskelijat Jouste-pisteeseen ohjautuvat tapaamisiin ryhmänohjaajan, opiskelijahuollon tai opettajan lähettämänä tai sitten opiskelija pyytää itse aikaa Jouste-pisteestä.

Lähtötilanteena on alkukartoitus, jossa opiskelijan elämäntilannetta kartoitetaan Rytmikellon avulla. Rytmikellolla (liite 1.) kartoitetaan opiskelijan arjen hallintaan liittyviä asioita kuten ruokailut, nukkuminen, opiskelu, työ, vapaa-aika, kaverit, päihteet sekä liikkuminen ja ulkoilu. Rytmikellon lisäksi opiskelija arvio omaa henkistä hyvinvointiaan sekä fyysistä hyvinvointia kysymysten avulla. Lisäksi nuori arvio omaa muutoksen motivaatiota asteikolla 1-10 sekä asettaa itselle uudet tavoitearvot, joiden täyttymisen perusteet nuori määrittelee yhdessä ohjaajan kanssa.

Yksi käytetty toimintamuoto Jouste-pisteen tapaamisissa on toiminnalliset harjoitukset. Hyvin suosittu ja paljon käytetty harjoitus on Aarrekartta-harjoitus, jonka avulla pyritään selkeyttämään tavoitteita.

Aarrekartassa on kyse oman mielen luotsaamisesta haluamaasi suuntaan. On monta tapaa työstä toiveita ja yksi niistä on aarrekartan tekeminen. Aarrekartta auttaa selkeyttämään omia tavoitteita ja kuvittaa niitä. Aarrekartta on mielen työtapa, jonka avulla asiakas voi selkeyttää omia tavoitteitaan. Aarrekartan toteutus on helppo: vanhoista lehdistä leikataan ja liimataan pahville kuvia, jotka tuntuvat itselle mieluisilta ja herättävät positiivisia tunteita. Kuvat ovat haaveita ja unelmia. Unelmiin liittyy luottamus hyvään tulevaisuuteen jota voidaan korostaa esim. väreillä. Aarrekartan avulla mieli alkaa herkiytyä asioille, jotka ovat tavoitteen saavuttamisen kannalta tärkeitä. Unelmat voivat olla sekä materiaalisia että aineettomia. (Harju Kirsi 2000.)

Apuna voidaan käyttää myös esimerkiksi positiivisen päiväkirjan kirjoittamista (kirjoitetaan joka päivä ylös 2-3 positiivista asiaa), kiitollisuusvihon kirjaamista (kirjoitetaan joka päivä vihkoon 2-3 asiaa joista voi olla kiitollinen), valokuvaamista kännykkäkameralla tai muita harjoituksia.

Keskustelun tukena voidaan käyttää kuvakortteja (spectro-kortit). On tärkeää, että nuori kokee harjoitukset positiivisena ja eteenpäin vievinä. Usein toiveena on keskustelu ilman toiminnallisia harjoituksia. Toisinaan harjoitukset auttavat nuorta löytämään ratkaisuja keskustelun tukena.

Seuraava opiskelijapalaute on pyydetty sähköpostitse helmikuussa 2017 valmistuneelta neljännen vuoden opiskelijalta. Kysymys kuului;

kirjoita omin sanoin miten Jousteen palvelut ovat tukeneet valmistumistasi ammat-
tiin?

Ensimmäisenä vuonna Jouste "nappasi kiinni" ja sain yhdessä ohjaajan kanssa suunnitella tulevia vuosia, purkaa mieltä ja sain myös jaksamista tätä kautta. Sain hyvän startin opintojen polulle.

Viimeisenä vuonna valmistuminen oli vaikeaa, omasta mielestäni mahdotonta, joten jälleen olin yhteydessä Jousteeseen. Ohjaajan kanssa tehtiin tehtäviä yksi kerrallaan rauhassa. Jatkuva tsemppipuhe tuntuu hyvältä, eikä tilanne enää tuntunut toivottomalta. Tehtäviä oli mahdollisuus vähän muokata Jousteessa mm. lukihäiriöni takia. Tarvittaessa luettiin teksti ja selitettiin mitä siinä lukee. Tätä tukea ei ollut mahdollista saada omassa luokassa. Kursseja oli mahdollisuus suorittaa tekemällä. Nämä mahdollisuudet pelkästään jo tekivät oppimisesta helpompaa ja kurssit oli todennäköisemmin suoritettavissa. Useimmiten koulu ei edes tuntunut koululta, koska Jousteessa käyminen oli niin hauskaa. Ilman Joustetta en todennäköisesti olisi valmistunut ollenkaan.

T. Stiina

4.2 Sosiaalinen media apuna ohjaustyössä

Jouste-pisteen toiminnassa pyritään hyödyntämään sosiaalisen median luomia mahdollisuuksia ohjaustyöhön. Jousteen ohjaajan tavoittaa Facebookista sekä WhatsAppista tai viestimällä wilmassa. Tapaamisten sisältöä ei kirjata oppilaitoksen primus-järjestelmään, mutta tarvittaessa oppilaitoksen monialainen työryhmä (kuraatto-

rit, opo, terveydenhoitajat, psykologi) tarjoaa palveluja opiskelijan niin halutessa. Ohjauksessa voidaan käyttää oppilaitoksen ”huolenkaavaketta” (liite2.)

Jouste-pisteen ohjauksen mallissa on käytetty pohjana erityisohjaajan opinnoissa saamia valmiuksia Suomen lyhytterapiainstituutissa (2013-2015) ja siellä luotua

Lti Reteaming-ohjelmaa (BenFurman). <http://www.brieftherapy.fi/> 2017

Jouste-pisteen elämänhallinnan ohjauksen mittarina voidaan pitää opiskelijoiden palautetta, joiden pohjalta toimintaa myös kehitetään. Palautetta kerätään suullisella haastattelulla sekä seurataan tilastollisesti valmistuvien opiskelijoiden määrällä. Jouste-pisteen ohjauksella on saavutettu hyviä tuloksia juurikin läpäisyn edistämisessä. Pääosin ohjauksessa aloittavat opiskelijat sitoutuvat käymään tapaamisissa ja lähes poikkeuksetta luottamussuhde opiskelijan ja ohjaajan välillä syntyy ensimmäisten tapaamisten aikana. Vuosien 2011- 2016 välillä on useampi opiskelija jäänyt Jouste-ohjaajan ”verkkoon” niin, että vielä valmistumisen jälkeenkin kirjoittavat Facebookissa kuulumisia tai käyvät ohi kulkiessaan tapaamassa ohjaajaa. Toiminta on opiskelijan tarpeet huomioivaa ja matalan kynnyksen ohjausten jossa toteutuu nuorisotyön tavoitteet; Nuorisotyölain (235/1995) mukaan nuorisotyössä keskeistä on nuorten elinoloihin vaikuttaminen: Nuorisotyöllä tarkoitetaan sitä työtä, jolla parannetaan nuorten elinoloja ja luodaan edellytyksiä nuorisotoiminnalle.

5 ETSIVÄ NUORISOTYÖ

Tässä luvussa esittelen lähtökohtia kuntien etsivälle nuorisotyölle.

Nuorisotyölain (235/1995) mukaan nuorisotyössä keskeistä on nuorten elinoloihin vaikuttaminen: Nuorisotyöllä tarkoitetaan sitä työtä, jolla parannetaan nuorten elinoloja ja luodaan edellytyksiä nuorisotoiminnalle. Sitä vastoin uudessa Nuorisolain (72/2006) 2 §:ssä nuorisotyön määrittelyssä korostuu nuorten oman ajankäytön ohjaaminen siten, että nuorista kasvaa aktiivisia kansalaisia: Nuorisotyöllä [tarkoitetaan] nuorten oman ajan käyttöön kohdistuvaa aktiivisen kansalaisuuden edistämistä samoin kuin nuorten sosiaalista vahvistamista, nuoren kasvun ja itsenäistymisen tukemista sekä sukupolvien välistä vuorovaikutusta. (Soanjärvi 2011.) Nuorisolakia päivitettiin muutoksessa 1.1.2017.

Etsivästä nuorisotyöstä säädetään nuorisolaissa (2006/72). Lain mukaan etsivä nuorisotyö, kuten muukin nuorisotyö ja -politiikka, kuuluu kunnan tehtäviin. Laissa säädetään myös tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten sekä etsivää nuorisotyötä varten luovutettujen tietojen käsittelystä. Etsivä nuorisotyö aloitettiin kokeiluna 2008 ja siitä on säädetty määräys uudessa nuorisolaissa 2011. Siinä määrätään, että kunta toteuttaa etsivää nuorisotyötä. Kunta voi myös hankkia palvelun.

Etsivällä nuorisotyöllä on virallinen asema kunnan palveluverkostossa. Etsivä nuorisotyö on kirjattu lakiin auttamaan sellaisia nuoria, joita muut olemassa olevat palvelut eivät tavoita ja se on kohdennettu estämään nuoria (alle 29v) syrjäytymästä koulutuksesta ja työelämästä. Kunnissa etsivää työtä tehdään monipuolisesti yhteistyössä esimerkiksi oppilaitosten, sosiaali- ja terveystalouksien ja kolmannen sektorin kanssa. Työpajatoiminta ja muut matalan kynnyksen välittävät palvelut ovat lähellä etsivän nuorisotyön kenttää. Etsivät auttavat nuoria löytämään heille sopivat opiskelu, oppisopimus tai työharjoittelupaikat sekä ohjaavat terveyteen ja talouteen liittyvissä asioissa. Etsivien palvelut ovat nuorelle maksuttomia ja vapaaehtoisia. Kaarinen-Kontinen (2012) mukaan etsivää työtä tehdään virkavastuulla ja viranomaisena, mutta siihen ei voi kuulua valvontaa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö valvoo etsivän nuorisotyön asiakasmääriä ja tuloksia. Etsivässä nuorisotyössä noudatetaan nuorisolakia, lastensuojelulakia ja henkilötietolakia.

Nuorisolaissa määrätään tietojen luovuttamisesta etsivää nuorisotyötä varten. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjän sekä puolustusvoimien ja siviilipalveluksen on luovutettava tiedot alle 25-vuotiaasta nuoresta, joka on vaarassa jättää kesken tai on keskeyttänyt opinnot tai palveluksen. (Kaartinen-Koutaniemi 2012, 32.)

Etsivä nuorisotyö on vapaaehtoista nuorelle, eikä etsivä saa luovuttaa nuoren tietoja kolmannelle osapuolelle ilman asiakkaan suostumusta. Luottamus ja asiakkaan yksityisyyttä suojaavat säännökset ja niitä tulee noudattaa. (Rostila 2001, 34.)

5.1 Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä

Etsivät nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jossa etsivät työskentelevät usein työpareina ja tekevät tiivistä yhteistyötä nuorisotyöntekijöiden kanssa. Usein etsivät työntekijän koulutuksena on AMK tutkinto (esim. sosionomi, yhteisöpedagogi) Laki ei määritä koulutusta, mutta edellyttää laajaa kokemusta sekä tuntemusta nuorisotyöstä. Opetus- ja kulttuuriministeriön keräämien tietojen mukaan etsivän nuorisotyön tavoittavien nuorten määrä on kasvanut vuosi vuodelta. Etsivän nuorisotyön pääkohderyhmät ovat 16-20-vuotiaat ja 21-25-vuotiaat. Etsivän nuorisotyön piirissä on enemmän miehiä kuin naisia kaikissa ikäryhmissä, mutta alle 20-vuotiaiden ikäryhmässä sukupuolet jakautuvat tasaisemmin. Vuonna 2015 se tavoitti 18 900 nuorta ja etsivänä nuorisotyöntekijänä työskenteli 555 työntekijää.

Etsivät nuorisotyöntekijät ohjaavat nuoria heidän niin halutessaan hyvin kokonaisvaltaisesti. Elämänhallinta, vuorokausirytm, liikunta, ravinto ja terveys ohjaavat työtä kohti nuoren kokonaisvaltaista hyvinvointia, talousneuvonta, tukiin liittyvät asiat, asumiseen ja ihmissuhteisiin liittyvät keskustelut ovat etsivän nuorisotyöntekijän työn keskeisiä aiheita. Usein ongelmat kasaantuvat samoilla nuorilla ja siksi palveluiden kirjo on hyvin laajaa. Työparityöskentely tukee asioiden monipuolista tarkkailua sekä mahdollistaa useampia näkökulmia. Työparityöskentely on sekä asiakkaan että työntekijän etu.

Seuraavassa on taulukkoon tiivistettynä etsivän nuorisotyön tavoitteita sekä työmuotoja.

Tavoitteet

Etsivä nuorisotyö on erityisnuorisotyötä, jonka tavoitteena on olla läsnä nuorten keskuudessa ja tarjota mahdollisuus turvalliseen ja luottamukselliseen aikuiskontaktiin. Etsivä nuorisotyö etsii nuoren kanssa ratkaisuja nuoren pulmiin ja kysymyksiin ja auttaa nuorta saavuttamaan tarvitsemansa palvelut.

Etsivän työn ensisijaisena tehtävänä on auttaa alle 29-vuotiaita nuoria, jotka ovat koulutuksen tai työmarkkinoiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat tukea saavuttaakseen tarvitsemansa palvelut. Etsivä nuorisotyö tarjoaa nuorelle varhaista tukea, jos nuori sitä itse haluaa.

Työmuodot

Etsivän nuorisotyön työmuotoja ovat palveluohjaus, yksilöohjaus, verkostoyhteistyö, kotikäynnit ja nuoren tukeminen elämän eri osa-alueilla. Asiakaslähtöisyys, kokonaisvaltaisuus ja voimavarakeskeisyys ovat asioita, joihin työssä painotetaan.

Toimiva palvelu- ja yhteistyöverkosto on välttämätön etsivän työn toiminnalle. Moniammatillisella työkentällä toimiessa pyritään välttämään päällekkäistä toimintaa niin palvelun tuottajan kuin asiakkaankin etua ajatellen.

Yksilöllinen ohjaus

Yksilöohjaaja tapaa asiakasta kartoittaen tämän historiaa, elämäntilannetta ja tulevaisuuden odotuksia. Tämän pohjalta mietitään yhdessä asiakkaan kanssa tukitoimet ja palvelumuodot, joita hän tarvitsee. Prosessin aikana solmitaan kontakti palvelun tarjoajiin ja tuetaan asiakasta sitoutumaan palveluihin. Asiakkaan sijoittumista ja sitoutumista palveluiden piiriin seurataan. Jos palvelu tai toiminta ei toteudu halutulla tavalla, etsitään uusia mahdollisuuksia kunnes asiakkaan hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kannalta on päästy parhaaseen mahdolliseen tulokseen.

Etsivässä nuorisotyössä käytettävä palveluohjaus on hyväksi todettu toimintamalli sitouttamaan nuoria tavoitteisiin sekä se huomioi nuoren tilanteen kokonaisvaltaisesti. Työmuoto perustuu asiakkaan ja työntekijän yhteistyölle, kumppanuudelle sekä asiakkaan oman osallisuuden ja itsemääräämisen kunnioittamiselle. Palveluohjaus tarkoittaa asiakaslähtöistä sosiaali- ja terveysalan asiakastyötä.

5.2 Etsivän nuorisotyön onnistumiset ja haasteet (haastattelu)

Haastattelin 31.1.2017 Pälkäneen kunnan etsivä nuorisotyöntekijä Kirsi Purolaa sekä Vesilahden kunnan etsivää nuorisotyöntekijä Taina Nokelaista. Kysymykset olivat:

1) Millaisia haasteita kohtaat etsivän nuorisotyön kentällä? 2) Millaisia käytännön esimerkkejä ja onnistumisia voit kertoa kenttätöistä?

Sekä Purola että Nokelainen ovat tehneet pitkään nuorisotyötä ja molemmat toimivat tällä hetkellä pienessä (alle 10 000 asukasta) kunnassa etsivänä nuorisotyöntekijänä. Molempien mielestä haasteena koettiin pitkät välimatkat kunnan sisällä. Palvelujen tarjoaminen on hyvin yksilökeskeistä ja asiakkaiden tavoitettavuus ennalta sovittava. Esimerkiksi avointen vastaanottojen järjestäminen ja palvelujen tuominen lähelle nuoria on paikoin haastavaa, sillä toimisto sijaitsee jopa kymmenien kilometrien päässä asiakkaista. Joukkoliikenne on heikkoa. Ja esim. pienessä kylässä ei ole kunnalla tiloja, joissa etsivä voisi järjestää avoimia vastaanottoja. Lisäksi (edelleen) pienissä kunnissa leimautuminen palvelujen käytössä koettiin haastavaksi ja Purola ja Nokelainen kertoivat, että etsivän työstä on liian vähän tietoa kuntalaisilla, tiedot voivat olla vajavaisia tai virheellisiä. He kertoivat, että pahimmassa tapauksessa etsivä koetaan viranomaisena, jonka palvelu kuuluvat vain ”sairaille” nuorille ja heidän palvelun käyttö koetaan häpeällisenä. Tämän virheellisen tiedon korjaamiksi etsivät miettivät uusia toimitapoja oikeanlaisen tiedon levittämiseksi. Yhtenä hyvänä työvälineenä koettiin Lempäälän ja Vesilahden kunnissa keväällä 2017 käytössä olevan Wauto eli *Walkkers auto, joka pyrkii tavoittamaan nuoria erilaisissa toimintaympäristöissä, joihin perinteiset työmuodot eivät yllä. Matkailuautossa toimii kahvila, johon voidaan liittää tarvittaessa nopeasti pystytettävästä ulkoteltasta/katoksesta lisätilaa. Muut toimintamuodot syntyvät nuorten tarpeesta sekä alueellisten verkostojen yhteis-*

työstä. Wauto tekee yhteistyötä muiden nuorten parissa toimivien tahojen kanssa ja pyrkii kehittämään Wauton toimintaa sekä muita nuorten palveluita mahdollisimman hyvin tarpeita vastaaviksi (www.asemanlapset.fi 2017).

Haastattelussa nousi myös voimakkaasti esiin pienten kuntien palveluiden suppeus. Etsivän nuorisotyöntekijän työkenttä on laaja koska palvelujen tarjoajia on vähän tai ne ovat keskitetty kaupunkeihin, kasaantuvat eri palvelut etsivien harteille. Purolalla on vuosien kokemus etsivän työstä Hyvinkäällä, jossa asiakkaat pystyttiin nopeasti siirtämään oikeiden palvelujen pariin. Monialainen työverkosto oli laaja ja työtä tehtiä parityönä, toisin kuin pienessä kunnassa. Siksi verkostoyhteistyö kuntien välillä koettiin äärimmäisen tärkeäksi juuri vertaistuen näkökulmasta. Esim. Pirkanmaalla on hyvin ja aktiivisesti toimiva etsivien sosiaalisen median verkosto. Etsivät myös tapaavat säännöllisesti ja tärkeä on myös vuosittainen Etsivätyön seminaaripäivät.

Etsivää nuorisotyötä tarjoaa kunnat (lakisääteinen) , mutta palvelun tuottajana voi toimia kolmas sektori. Purolalla on kokemusta kolmannella sektorilla työskentelystä ja hänen kokemuksen mukaan kolmannella sektorilla on työ on tarkemmin rajattua. Työn rajaamisen haastavuus näkyy myös eri kunnissa juuri siksi, että pienessä kunnassa rajaaminen on haastavaa. Isoissa kaupungeissa etsivän työ voidaan jakaa pienempiin osiin (iän, asuinalueen tai ongelmakentän esim. huumeongelmat mukaan jne.) Kaupungeissa etsivä nuorisotyö on siis hyvin fokuksittua.

Purola ja Nokelainen totesivat yhdessä, että suurena etuna etsivässä nuorisotyössä voidaan nähdä asiakkaiden nopea palaute ja rento ilmapiiri. Nokelainen kiteytti ajatuksen asiakaspalautteeseen, jossa nuori oli todennut ”mä en oo kyllä koskaan tavannut noin rentoa sossuntätiä”.

5.3 Nuorisotyön haasteet oppilaitoksessa

Ammatillisissa oppilaitoksissa opettajat kokevat suhteellisen harvoin olevansa kasvattajia ja vastuussa opiskelijoiden sosiaalisista vahvuuksista tm. hyvinvoinnista. He mieltävät itsensä oman alansa ammattilaisina ja siihen kuuluvien työelämävalmiuksien jakajana. Opettajat ja ryhmänohjaajat voivat vaikuttaa valtavasti siihen, kuinka oppilaat viihtyvät ryhmässä ja millaiset eväät he saavat elämäänsä oppilaitoksen ul-

kopuolella tai sen jälkeen, heillä vain ei ole juuri osaamista varsinkaan ryhmän johtamiseen, tai jos on, niin se on fiilispohjaista näppituntumaa. Yksi keino tehdä sitä on tuoda nuorisotyöntekijät, ryhmän rakentamisen ammattilaiset, oppilaitoksiin jakamaan osaamistaan opettajille ja näin helpottamaan opettajien näkökulmamuutosta. (Ehkäisevä päihdetyö Ehyt ry, tutkija Antti Maunu.)

Elina Ilonen (2014) on tutkinut opinnäytetyössään ” Nuorisotyöntekijä ammatillisessa oppilaitoksessa ” millaisissa asemissa ja tehtävissä nuorisotyöntekijät työskentelevät ammatillisten oppilaitosten sisällä. Tilaajana toimi Ehyt ry.

Ilonen kirjoittaa, että oppimis- ja opiskeluvalmiuksien heikkous sekä elämänhallinnallisten valmiuksien heikkous ennakoivat monesti koulutuksen keskeytyksiä tai syrjäytymistä. Jos koulun ohjaus olisi kokonaisvaltaista, voitaisiin ottaa parhaiten huomioon kaikkiin nuoren elämän piiriin liittyvät vaikeudet ja näin mahdollistettaisiin tukimuodot joilla voitaisiin vaikuttaa myös koulutukseen sitoutumiseen ja motivoitumiseen. (Ilonen 2014 , 12-15.)

Palaan kuitenkin nyt alkuun; Antti Maunulan tutkimukseen. Opettajuus on muuttunut ja uusi reformi muuttaa opettajan roolia kasvattaja entisestään. Voidaan jopa ajatella, että vanha opettajuuden malli romuttuu. Jotta opettajat pystyvät vastaamaan reformin tuomiin tavoitteisiin täytyy heidän ryhtyä kokonaisvaltaiseen ohjaamiseen ja yksilöllisten opinpolkujen luomiseen. Opettajille on tarjolla paljon koulutusta edessä oleviin muutoksiin (esim. erkkää verkossa). Käytännössä kuitenkin niin, että nykyiset opetussuunnitelmat ja käynnissä olevat säästötoimet eivät mahdollista koulutuksiin osallistumista työajalla ja se edellyttää opettajilta paljon omatoimista, omalla ajalla tapahtuvaa tiedonkeruuta ja perehtymistä.

23% Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston opiskelijoista on erityistä tukea tarvitsevia ja reformin myötä rahoitus muuttuu (ja vähenee) samaan aikaan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä lisääntyy entisestään. Yhteistyö työpaikkojen kanssa lisääntyy ja opettajan rooli opettamisesta ohjaamiseen ja osaamisen tunnistamiseen ja tunnustamiseen nostaa esiin muutospaineita. Tässä tilanteessa nuorisotyö hakee paikkaansa oppilaitoksissa vastatakseen nuorten tuen tarpeisiin.

Työelämätaidot ja sosiaalinen vahvistaminen on tulevaisuudessa oppilaisten yksi tärkeimmistä tehtävistä. Koulutus digitalisoituu ja se tuo lisähaasteita niin opettajille kuin oppilaille. Osaltaan digitalisoituminen tuo myös paljon uusia mahdollisuuksia ja lisää opiskelijoiden valinnan mahdollisuuksia.

Ilonen toteaa tutkimuksessaan, että nuorisotyöntekijät oppilaitoksessa kokevat itsensä läsnä oleviksi kasvattajiksi, innostajiksi, ohjaajiksi sekä koordinaattoreiksi. He sitoutuvat tukemaan yhteistä lakisääteistä tehtäväänsä koulun kanssa, jossa nuorta kasvatetaan aktiiviseen kansalaisuuteen ja toimijuuteen. Nuorisotyöntekijät tukevat yhteisön jäsenten vuorovaikutusta ja osallisuutta kohti yhteisöllistä oppilaitosta esimerkiksi tapahtumilla, ryhmätoiminnalla ja olemalla läsnä siellä missä nuoret ovat. Nuorisotyöntekijöiden osaamisen ydin on yhteisöllinen pedagogiikka, joka pohjautuu nuorisotyön teoreettiseen orientaatioon, jossa tavoitteena on luottamus, yhteisöllisyys ja osallisuus. Opiskelijat kokevat nuorisotyöntekijän helposti lähestyttäväksi, jonka kanssa voi jakaa arkojakin asioita.

Nuorisotyössä oppilaitoksessa on omat haasteensa, sillä oppilaitoksissa on oma toimintakulttuuri jota nuorisotyöntekijät eivät välttämättä tunnista (Ilonen 2014, 22.)

Koska opettajien (ja muun henkilökunnan) työ määrä on valtava, jää usein muu vaihtoehtoinen opiskelijoille tarjottu toiminta, kuten nuorisotyöntekijöiden järjestämät tapahtumat vain opiskelijoiden osallistumisen varaan ja nuorisotyö opettajille etäiseksi. Tarvitaan siis lisää ymmärrystä nuorisotyöstä kohtaan ja opettajilta herkkä korvaa kuulla opiskelijoiden palaute nuorisotyön tarjoamista palveluista.

Esimerkkinä tästä voin nostaa esiin tapahtuman oppilaitoksen aulassa, jossa nuorisotyöntekijät tarjoavat nuorille pientä välipalaa (usein kahvia), istuvat nuorten kanssa ja juttelevat, ovat läsnä ja kuuntelevat nuorten kuulumisia. Ohikulkeva opettaja saattaa ajatella, että ” siellä ne (nuorisotyöntekijät) vain istuvat juomassa kahvia”.

Tarjottava välipala on esimerkissä väline, jolla nuorisohjaaja lähestyy nuorta ja mataltaa kynnystä kontaktin luomiseen. Keskustelussa saattaa nousta esiin monia asioita, joihin nuori löytää vastauksen ja saa mahdollisuuden tulla kuulluksi.

Nuorisotyön ennaltaehkäisevä työote nousee usein esiin tapahtumia suunniteltaessa. Teema valitaan usein tiedossa olevan riskitekijän tiimoilta. Nuorisotyöntekijöillä on

tiedossa paljon nk. hiljaista tietoa nousevista trendeistä mm. muuntohuumeet, päihdeongelmat, kiusaaminen, sosiaalinen media. Nuorisotyö oppilaitoksissa tarjoaa nuorille mahdollisuuden puolueettomaan keskusteluun. Varsinkin läpäisyn edistämisesä oppilaitoksissa voidaan nähdä yhtenä ratkaisevana tekijänä nuorisotyön vahvistaminen oppilaitoksessa.

Nuorisotyöntekijä on läsnä oleva aikuinen, nuoren rinnalla kulkija, epävirallinen taho, ei rankaisija, sillanrakentaja, kuuntelija, tukihenkilö, nuorten äänitorvi, avoimuuden lisääjä, tapahtumien järjestäjä sekä kasvattaja. (Uurainen 2012,37.) Tällaiselle aikuiselle on varmasti tulevaisuudessa paljon tilaa ammatillisessa oppilaitoksessa. Varhainen puuttuminen tukee opintojen etenemistä ja mikäli nuoriso-ohjaaja ei ole vain vieraileva työntekijä, vaan osa oppilaitoksen normaalia arkea, osana monialaista yhteistyötä, työkuulttuuri saadaan paremmin istutettua oppilaitoksen arkeen ja oppilaitoksen työkuulttuuri osaksi nuorisotyötä. Oikeanlaisella suunnittelulla ja tiedottamisella nuorisotyö otetaan näin osaksi tärkeää kasvatustyötä toisen asteen oppilaitoksissa.

5.4 Nuoriso-ongelmat osana yhteiskuntaa

Eri alojen tutkijat määrittelevät syrjäytymiskäsitettä eri tavoin. Yksi luokittelee syrjäytyneiksi työvoiman ja opiskelun ulkopuoliset henkilöt, joilla ei ole peruskoulun jälkeistä koulutusta. Toinen taas toteaa syrjäytymisriskistä voitavan puhua vasta kun edellisten lisäksi samanaikaisesti perheessä on riskitekijöitä tai muita vakavia toimintarajoitteita tai työ- ja toimintakyvyn alenemaa, kuten vamma tai pitkäaikainen sairaus. Kolmannen mukaan syrjäytyneeksi voidaan määritellä henkilö, jolla on heikot siteet yhteiskuntaan. (Sandberg 2016, 33.)

Juha Siltala kirjoittaa kirjassaan Nuoriso-mainettaan parempi (2013, 48), että nuoriso-ongelmat ovat aikuisten määrittelemiä ja heijastelevat aikuisten yhteiskunnan kriisejä. Erilaiset ongelmat nousevat keskusteluun jonkin ääritapauksen siivittämänä, sitten niitä jauhetaan asiantuntijoiden, mediakommentaattorien ja median voimin muutamia vuosia kunnes ne hiipuvat näkyvistä kierrättyäkseen esiin taas uuden sensaatiotapauksen myötä, uudella nimellä mutta osaksi entisin eväin. Ensin puhuimme yksinäisistä nuorista, sitten palveluista vieraantuneista nuorista ja viime vuodet syrjäytyneistä nuorista. Kaikissa näissä saattaa olla kyse nuorten yrityksistä löytää toimiva

tasapaino kulttuurin ihanteiden ja omien resurssien sekä yksilönä erottumisen ja ryhmään kuulumisen kesken, jatkaa Siltala.

Taloudellinen lama, työttömyys, työelämän vaatimusten koveneminen, perheiden lisääntyneet ongelmat, alkoholin ja huumeiden käytön lisääntyminen, lasten ja nuorten pahoinvointi sekä mielenterveysongelmien lisääntyminen ovat luoneet uusia haasteita myös koululle. (Launonen & Pulkkinen 2004, 27.)

Hullu nuoruus – nuorisotyön kehittämispäivät 2017, jotka FinFami järjesti Tikkurilassa esittelee nuorisotyön nykytilannetta. Kehittämispäivillä esiteltyjen tutkimusten mukaan nuorilla menee Suomessa melko hyvin, mutta myös haasteita riittää. Haasteista yksi on nuorten lisääntyvät mielenterveysongelmat, jotka esimerkiksi Allianssin Nuorista Suomessa 2016 -tutkimus on nostanut esiin merkittävänä huolenaiheena. Elintasokuilu kasvattaa eroja yksilöiden välillä ja entistä useampi nuori jää työkyvyttömyyseläkkeelle mielenterveysongelmien takia. On siis itsessään selvää, että myös oppilaitoksissa täytyy nyt ja tulevaisuudessa pedagogisen opettamisen lisäksi keskittyä kehittämään keinoja nuorten fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen kehityksen vahvistamiseksi. Olkoonkin niin, että osa nuoren kipuilua ja syrjäytymistä on Siltalan sanoin ”aikuisten määrittelemää ja yhteiskunnan heijastumia” ja siksi kaikki nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi tehtävä työ vahvistaa yhteiskuntaa.

6. SISÄISEN ETSIVÄN TYÖ VAAO:SSA

Tässä opinnäytteessä käytin yhtenä menetelmänä toimintatutkimusta. Sen kohteena on VAAO:ssa toiminut sisäinen etsivä ja sen toiminnan kokeilut ja kehittäminen. Tämä ohjauksen toimintamalli on kehitetty VAAO-Navi-projektissa. Toiminnan tavoitteena on ennakoida, etsiä ja estää mahdollisia opintojen keskeytyksiä. Sisäinen etsivä ottaa vastaan toimeksiantoja opettajilta, ohjaajilta ja osastoilta silloin, kun opiskelijat ovat ”kateissa”, poissaoloja on paljon tai heihin ei saada yhteyttä. Etsivä selvittää opiskelijoiden tilanteen ja ohjaa heidät tarvittaessa opiskelijahuollon, erityisopetuksen tai opintojen ohjauksen asiantuntijoiden pakeille. Joissakin tapauksissa opiskelijoiden tilanne on johtamassa siihen, että opinnot keskeytyvät tilapäisesti. Silloin on tärkeää, että heillä on jokin paikka, jossa voivat keskustella arjen ja opiskelun pulmista, mielestään askarruttavista kysymyksistä. Näin varmistetaan pehmeä ja turvallinen siirtyminen jatkamaan opintoja keskeytyksen jälkeen.

Tilanteissa joissa sisäinen etsivä ei tavoita nuorta, nuoren tilanteesta tiedotetaan lähettävälle taholle ja hän käynnistää opiskelijan kuulemistilaisuusprosessin. Opintosihteerin lähettää opiskelijalle ja alaikäisen opiskelijan huoltajalle postitse kutsun kuulemistilaisuuteen, jonka aiheena on opintojen suorittaminen. Lisäksi lähetetään wilmaviesti, tekstiviesti ja sähköposti, jos sellainen on. Kuulemistilaisuus järjestetään opiskelijan tilanteen kuulemiseksi ja sen seurauksena tarvittaessa tukitoimien järjestämiseksi. Opiskelijan kuuleminen voi tapahtua myös muulla tavalla, kuin tilaisuuteen saapumalla, esimerkiksi kuuleminen voidaan hoitaa puhelimitse. Kuulemistilaisuuteen osallistuu aina myös ryhmänohjaaja ja tarvittaessa muuta henkilöstöä.

Opiskeluaika³¹ § (20.3.2015/246)

Ammatillinen perustutkinto tulee suorittaa enintään yhtä vuotta tutkinnon laajuudeksi määriteltäviksi aikaa pidemmässä ajassa, jollei opiskelijalle perustellusta syystä myönnetä suoritusajan pidennystä.

Ammatilliseen peruskoulutukseen valmentava koulutus tulee suorittaa yhdessä vuodessa, jollei opiskelijalle sairauden tai muun erityisen syyn vuoksi myönnetä suoritusajan pidennystä.

Työhön ja itsenäiseen elämään valmentavassa koulutuksessa suoritus aika määräytyy opiskelijan henkilökohtaisten tavoitteiden ja valmiuksien perusteella. Koulutuksen järjestäjä päättää koulutuksen suoritusajasta. Koulutuksen suoritus aika voi olla enintään kolme vuotta. Opiskelija, joka ei ole suorittanut tutkintoa tai koulutusta 1–3 momentissa säädettyssä ajassa, katsotaan eronneeksi. Eronneeksi katsotaan myös sellainen opiskelija, joka pätevää syytä ilmoittamatta on poissa opetuksesta, jos on ilmeistä, ettei hänen tarkoituksenaan ole jatkaa opintoja

Sisäinen etsivä toimii linkkinä opettajien ja muiden ohjauspalvelujen välillä. Etsivän tehtävänä on myös opiskelijoiden hyvinvoinnin, kouluviihtyvyyden ja osallisuuden lisääminen. Hän järjestää yhteistyössä etsivän nuorisotyöntekijöiden kanssa erilaisia yhteisöllisiä tapahtumia. Sisäinen etsivä toimii nuorisotyön ohjausotteella. Hän jalkautuu opiskelijoiden keskuuteen, on opiskelijoiden käytettävissä ilman ajanvarausta, rinnalla kulkija, neutraali kuuntelija, joka ohjaa, neuvoo ja keskustelelee.

Tavoitteena on varhainen puuttuminen opiskeluongelmiin. Syksyn osalta toiminta on ollut tuloksellista, yli 90 %:iin etsivälle ilmoitettuihin on saatu yhteys ja heitä on ohjattu eteenpäin. Toimintaa kehitetään koko ajan ja siihen on säännöllisesti pyydetty palautetta eri toimijoilta.

Toimintatapoja voidaan listata seuraavasti:

- ohjaus, neuvonta ja keskustelu (opinnot, arjen pulmat)
- jalkautuminen, ohjattavien etsintä, ohjaustarpeiden havainnointi
- matalan kynnyksen ohjauspalvelut, saavutettavuus, ei ajanvarausta
- varhainen puuttuminen - yhteistyö/ linkki sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa
- opettajan tai ammatinohjaajan työparina toimiminen tarvittaessa

Tehtävät oppilaitoksessa:

- yksilö- ja ryhmäohjaus, keskusteluapu ilman ajanvarausta
- jalkautuminen opiskelijoiden keskuuteen
- yhteisöllinen opiskeluhoito, yhteisöllisyys, kouluviihtyvyys, henkilö, jota voi lähestyä ja joka ohjaa eteenpäin
- yhteistyö osastojen kanssa, osallistuminen osastojen kokouksiin ja tilannekatsaukset ohjattavien osalta, tarvittaessa ohjaa opiskelijan ohjauspalvelujen piiriin ja on opiskelijan tukena
- yhteistyötä etsivän nuorisotyön kanssa, jos on kysymys ”yhteisistä asiakkaista”

- yhteisöllisten tapahtumien järjestäminen, mm. tutoreiden kanssa yhteistyössä
 - ennalta ehkäisevä opiskelijahuoltotyö yhdessä ohjauspalvelutiimin kanssa
- Tärkeää on, että ”kopit” tulee kirjattua ja tieto kulkee ohjauspalveluiden välillä.

Etsivä ei ”hoida” opiskelijaa, vaan kulkee rinnalla ja ohjaa kyseessä olevan avun lähteille. Näin varmistuu se, että nuori ei koe olevansa hoitotoimien piirissä, vaan puolueeton etsivä on häntä auttamassa arjen pulmissa ja on siksi henkilö, jonka opiskelija hyväksyy asioissa, jotka vaativat toimenpiteitä. Etsivä keskustelee nuoren kanssa ja ohjaa hänet oikean avun piiriin, lähtee tarvittaessa mukaan muihin palveluihin.

Sisäisen etsivän palvelujen käyttäjämääriä seurataan tilastoilla, joihin merkitään nimi, vuosikurssi, opintoala, lähettävä taho sekä tarvittavat ohjauspalvelut. Seuraavassa luvussa kerron tarkemmin tilastoista.

6.1 Kokeiluja ja kehittämistä

Sisäisen etsivän palveluissa, joka on osa Jouste-pisteen toimintaa, on ollut elokuu 2016-maaliskuu 2017 välisenä aikana 58 opiskelijaa. Heistä on tavoitettu 56. Opiskelijoita on sekä tekniikan että palvelualojen opiskelijoiden ryhmistä. Seuraavassa on koottu yhteenveto opiskelijoiden tilanteiden etenemisestä sekä tukitoimista opintojen jatkumiseksi. Tukitoimeksi on laskettu enemmän kuin yhden kerran tapaaminen sisäisen etsivän kanssa tai ohjaaminen eteenpäin oppilashuoltoryhmän palveluihin tai kunnan etsiville nuorisotyöntekijöille tai terveydenhuollon pariin.

Opettajaryhmään on laskettu kuuluvaksi myös ammatinohjaajat osastoilla. Muu taho on opintoimisto, kunnan etsivät, nuortentyöpaja Vaateri, mielenterveyskeskus tai jokin oppilaitoksen ulkopuolinen taho.

Tekniikan ala	13 opiskelijaa
Palveluala	45 opiskelijaa
yhteensä	58 opiskelijaa

Tukitoimiin ohjautui 48 opiskelijaa, 8 ero/keskeytti ja 2 ei tavoitettu lainkaan

Sisäiselle etsivälle ohjautuminen

opettaja / ro	ohjauspalvelu	terveydenhuolto	muu
47	6	2	3

(taulukko 1. sisäisen etsivän tilasto)

Sisäiseltä etsivältä jatkotoimenpiteet

jatkaa joustessa	ohjauspalvelut	terveydenhuolto	muu
32	15	3	8

Muu taho on opintoimisto, kunnan etsivät, nuortentyöpaja Vaateri, mielenterveyskeskus tai jokin oppilaitoksen ulkopuolinen taho.

Niissä tilanteissa joissa sisäinen etsivä ei tavoita nuorta, nuoren tilanteesta tiedotetaan lähettävälle taholle ja hän lähettää nuoren toimialajohtajan kuulemiseen.

Kuulemistilaisuus on oppilaitoksen lainmukainen ja virallinen toimenpide opiskelijan tilanteen kuulemiseksi ja sen seurauksena tarvittaessa tukitoimien järjestämiseksi.

Sisäisen etsivän tapaamisissa käytiin keskimäärin kolme kertaa ja sen jälkeen opinnot jatkuivat eteenpäin pienin ryhtiliikkein. Oletettavaa on, että samat henkilöt ohjautuvat sisäisen etsivän palveluihin myös loman jälkeen syksyllä 2017, sillä usein pitkä kesäloma saa arjenhallinnan ja vuorokausirytmien heilahtamaan nuorilla joilla on siihen taipumusta.

Valtaosa sisäisen etsivän ohjaukseen ohjautuvista nuorista on toisen ja kolmannen vuoden opiskelijoita. Tilastollisesti syksyllä oli paljon ensimmäisen vuoden opiskelijoita joiden opintojen alkamisessa oli epätietoisuutta. Olivat esim. ilmoittaneet aloittavansa opinnot vasta syyskuussa, mutta tieto ei ollut tavoittanut ryhmänohjaaja tai opintotoimistoa. Lisäksi joukossa oli 3 neljännen vuoden opiskelijaa. Heistä kaksi kävi opintojen loppuun sisäisen etsivän avustuksella ja he valmistuivat keväällä 2017 maaliskuussa. Molemmat olivat tekniikanalan opiskelijoita.

Nuoret voivat viestiä sisäiselle etsivälle whatsappin välityksellä ja niitä yhteydenottoja tulee päivittäin: aikojen varaamisia, peruutuksia tai kysymyksiä opinnoista jne.

Tulevaisuudessa voisi kehittää palvelun, joka palvelee tehokkaasti tiedon välityksenä sisäisen etsivän, opettajien, ohjauspalvelutiimin sekä opiskelijoiden välillä. Maalis-

kuusta 2017 VAAO:ssa on kokeiltu www-sivuilla chattia, mutta sisäinen etsivä ei ole siinä mukana.

6.2 Haasteita, oireita ja toimintaa

Edellä kerrottujen opiskelijamäärien havaittuna yhteenvetona voidaan todeta seuraavaa: suurimmat haasteet opiskelijoilla on taloushuolet, vuorokausirytmihäiriöt, uni-ongelmat, ongelmia perheen kanssa, muutto omaan asuntoon, päihteiden käyttö, pelailu / peliriippuvuudet, huono suhde omaan opettajaan tai oma ala ei kiinnosta.

Oireilu näkyy eri tavoin: tehtävät jää tekemättä, poissaoloja on paljon, häirintää tunteilla ja keskittymisvaikeudet, ei sopeuduta ryhmään, sairastaminen, motivaatio-ongelmat tai harkitaan keskeyttämistä. Yleisimpiä sairastamisen ilmenemisiä on psyykkiset ahdistus- ja paniikkihäiriöt, masennus tai määrittämätön masennus.

Nuoren tilanteeseen vaikutetaan toiminnalla, kuten kuunteleminen ja keskustelut, ohjaushenkilöstön konsultointi, oppimistehtävät, toiminnalliset harjoitukset, neuvonta ja opastaminen, tutustumiskäynnit esim. toiseen oppilaitokseen sekä opintojen täydentäminen.

6.3 Navipiste

Kuva 1. Navipiste, nuorten olohuone

Navipiste (kuva 1.) VAAO-Navi -projektissa eräänä ajatuksena on ollut lisätä matalan kynnyksen ohjausta, joka jalkautuisi lähemmäksi opiskelijaa. Matalan kynnyksen oh-

jaus viittaa toimintaan, johon on luontevaa ja helppo osallistua. Ohjauksen jalkautumista on haluttu lisätä, koska näin saataisiin kontakti opiskelijoihin siellä, missä he toimivat ja oleskelevat. Navipiste rakennettiin tällaiseksi matalan kynnyksen ohjauksen paikaksi yhdessä opiskelijoiden kanssa oppilaitoksen ala-aulaan. Navipiste on ennen kaikkea opiskelijoiden oma tila, kohtaamispaikka, ”olohuone”, jonne kuka tahansa voi tulla viettämään aikaansa, tapaamaan kavereitaan ja jossa tarvittaessa järjestetään erilaisia tapahtumia ja ohjausta. Navi-pisteessä on toteutettu yhteisöllisiä ja opiskelijoita osallistavia tapahtumia (mm. uusien opiskelijoiden info, hyvinvointivirtaa viikko, halloween-, ystävänpäivä- ja pikkujoulutapahtumat) (kuva2.). Tarvittaessa Navipiste toteutetaan myös kiertävänä, jolloin se voi jalkautua eri osastoille, esim. tapahtumien merkeissä.

Navipisteen toimintaa koordinoidaan sisäisen etsivän toimesta. Sisäinen etsivä toimii yhdyshenkilönä niin VAAO:n sisällä kuin yhteistyössä esim. kunnan etsivien nuorisotyöntekijöiden kanssa.

Kuva 2. Navipisteessä hyvinvointia värittämällä (omakuva)

7. OPINNÄYTETÖN TOTEUTTAMINEN

Tämä luku sisältää opinnäytetyön tutkimukseni tarkoituksen ja tavoitteet. Kerron tutkimuksen toteutustavasta ja tiedonkeruusta. Analysoin tutkimuskohteeni kyselyn tulokset. Omaa oppimistani tutkimusprosessin aikana käyn läpi opinnäytetyön lopussa.

7.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja tutkimuskysymykset

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää millaisia kokemuksia oppilaitoksen (VAAO) 12 eri osastolla on sisäisen etsivän työn kokeiluista opintojen tukena. Tavoitteena oli saada tietoa siitä, mihin suuntaan etsivään nuorisotyötä oppilaitoksessa tulisi kehittää ja mitä ja miten tietoa välitetään opettajan työn tueksi opiskelijoiden opintojen edistämiseksi. Lisäksi nuorilta oli tarkoitus saada selville kysymysten avulla, millaisia kokemuksia heillä oli sisäisen etsivän nuorisotyön antamasta tuesta. Yhdessä näiden kyselyiden tuloksena pystytään kehittämään Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston opetusta ja ohjausta.

Tutkimuksen toteutin kvalitatiivisen tutkimuksen menetelmin. Valitsin aineistonkeruumenetelmäksi teemakyselyn, koska vastaustilanteessa se antaa vapauden vastata leveästi valitusta teemasta. Opiskelijoille suoritin puhelinhaastattelun valituille henkilöille (5), jotka ovat käyttäneet sisäisen etsivän palveluja lokakuu 2016-maaliskuu 2017 välisenä aikana. Opiskelijoiden kysymykset olivat täysin erilaiset kuin henkilökunnan kyselyssä. Tavoitteena oli kerätä erilaista tietoa toiminnasta.

Teemakyselyn lähetin sähköpostitse valituille joukolle (42kpl) opettajia sekä koko ohjauspalvelutiimille (9) sekä kuudelle ammatinohjaajalle. Kyselyjä lähetettiin siis yhteensä 58. Opettajat valikoitiin sen mukaan, että kaikki ovat olleet yhteydessä sisäiseen etsivään lokakuu 2016- helmikuu 2017 välisenä aikana vähintään yhden kerran. Ammatinohjaajat kuuluvat Navi-projektiin sekä ohjauspalvelutiimi on tärkeässä yhteistyöroolissa sisäisen etsivän kanssa.

Teemakyselyn runko on laadittu yhdessä projektipäällikkö Juha Oulujärven kanssa. Teemakysymyksissä oli neljä teemaa, jotka ovat: sisäisen etsivän nuorisotyön tavoitettavuus oppilaitoksessa, sisäisen etsivän nuorisotyön toimenkuvanselkeys, opiskelijan asioiden eteneminen sekä sisäisen etsivän nuorisotyön seuranta / tiedotus.

Vastaus aikaa oli 2 viikkoa ja tulossa olevasta kyselystä oli tiedotettu kuukautta aikaisemmin ohjauspalvelutiimin kokouksessa, navi-tiimipalaverissa sekä sähköpostilla. Esittelen kohdassa 7.3 nuorille suunnatun puhelinhaastattelun kysymykset ja tulokset.

7.2 Tutkimustulokset

Määräaikaan mennessä (pe 31.3.2017) vastauksia saatiin seuraavasti:

Ohjauspalvelutiimi 5 (vastausprosentti 55,5%)

ammatinohjaajilta 2 (vastausprosentti 20%)

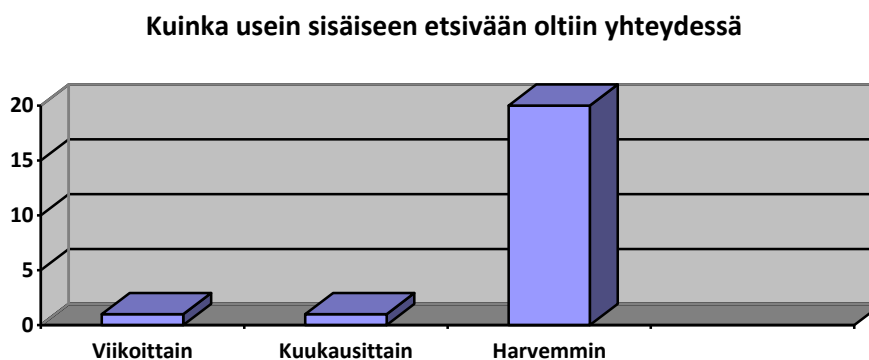
opettajilta 16 (vastausprosentti 38 %) eli kokonaisvastausprosentti 37,9%.

Kyselyn vastaamisen tärkeydestä muistutin sähköpostitse kyselyn ollessa avoinna. Se oli mahdollista palauttaa joko sähköpostitse tai sisäiseen postilaatikkoon nimettömänä. Ohjauspalvelutiimistä 2/ 5, ammatinohjaajista 0/2 ja opettajista 5/ 16 vastasi nimettömänä.

Kysymyksiä oli kuusi, jonka lisäksi oli avoin kohta kehittämisideoille.

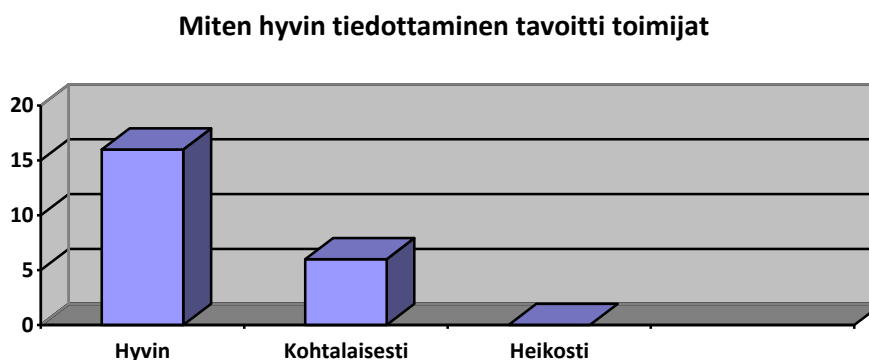
Kysymyslomake löytyy liitteenä 3.

Taustatietoina kerättiin vastaavan henkilö työtehtävä sekä miten usein hän on yhteydessä sisäiseen etsivään:

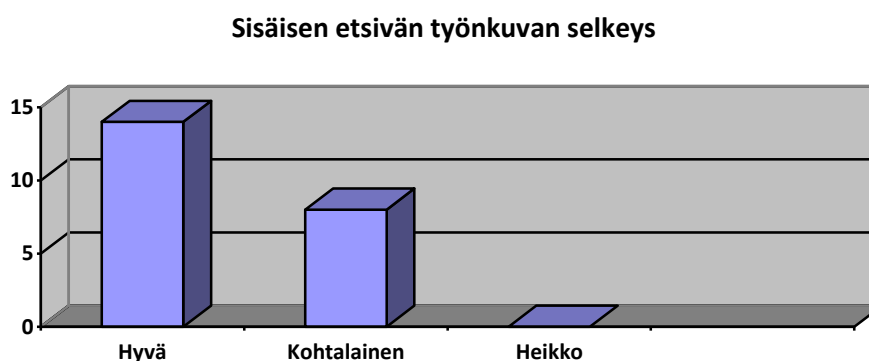
Tästä voimme päätellä, että yhteydenpito sisäiseen etsivään on lyhytkestoista ja tapahtuu harvakseltaan.

1.kysymys koski sisäisen etsivän toiminnasta tiedottamisen tavoitettavuutta:

Toiminnan lähtökohtana on sisäisen tiedottamisen sujuvuus. Sisäisen etsivän toiminnasta tiedotetaan viikkotiedotteessa, jossa voi tiedottaa kaikkea oppilaitoksen toimintaan liittyvää sekä kuukausitiedotteessa, jossa on pelkästään sisäisen etsivän kuulumiset.

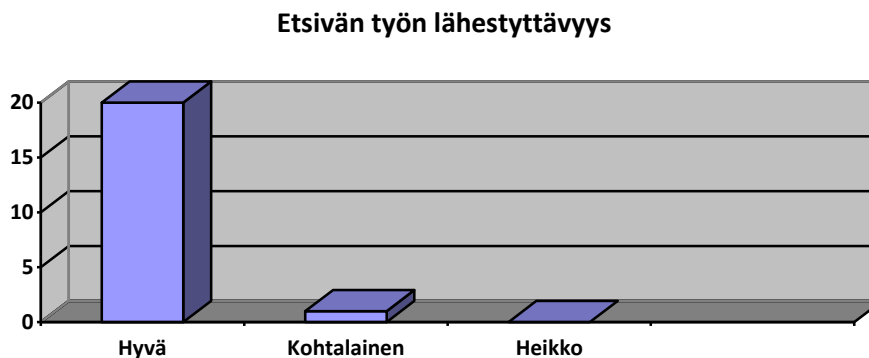
2. kysymys koski sisäisen etsivän työnkuvan selkeyttä

Sisäisen etsivän työnkuvaa on rakennettu pienessä työryhmässä ja yhteistyön turvaamiseksi on tärkeää, että henkilökunnalla on oikeanlainen käsitys sisäisen etsivän työstä. Tällöin etsivälle ohjaantuu oikeanlaisia opiskelijoita ja palvelut pystytään kohdentamaan oikein.

Enemmän yhteistyötä opiskelijahuollon kanssa. Etsivän työnkuvaa tarkennettava ja rajattava. (oppilashuoltoryhmän edustaja)

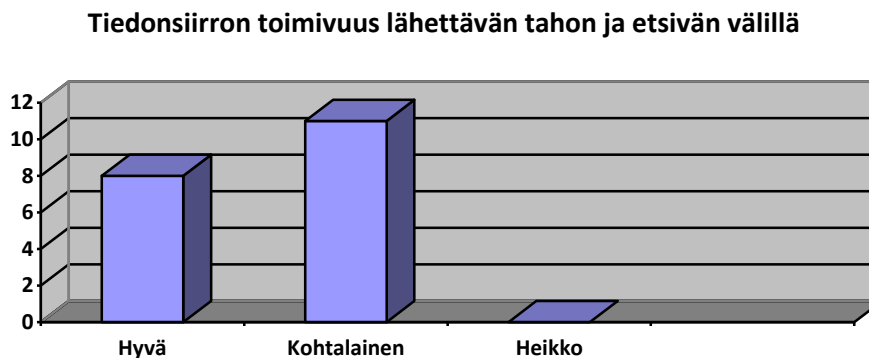
3. kysymys onko etsivän toiminta helposti lähestyttävää?

Matalan kynnyksen palvelut edellyttävät sitä, että työntekijä on helposti lähestyttävä. Tämä näyttää tutkimustuloksen mukaan toteutuvan ja täyttävän tavoitteensa VAAO:n sisäisen etsivän toiminnassa.

4. kysymys koski tiedonsiirron toimivuutta lähettävän tahon ja etsivän välillä

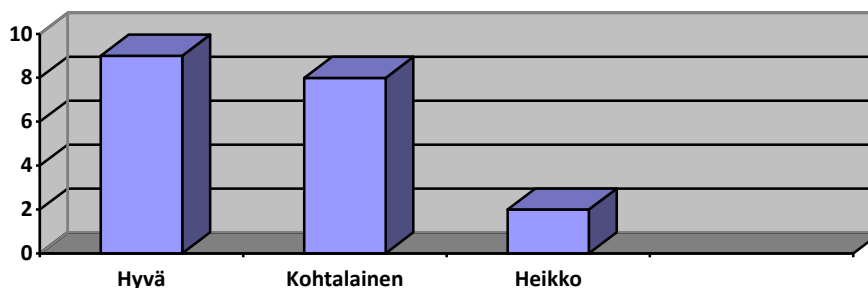
Kolme vastaajista ei osannut vastata tähän kysymykseen

Sisäisen etsivän toiminnassa ja tiedon välityksessä tulee huomioida luotettavuus sekä yksilön suoja häntä koskevista asioista. Tiedonsiirto lähtötilanteessa on tehty mahdollisimman matalaksi eli lähettävä taho voi ilmoittaa vain nimen ja etsivä lähtee sillä tiedolla tavoittelemaan opiskelijaa. Lisätietoa opiskelijan tilanteesta löytyy Priimuksen kirjailuissa sekä wilmasta. Lisäksi etsivälle voi soittaa tai tulla käymään toimistossa.

5. kysymys koski tiedonsiirtoa opiskelijan asioiden etenemisestä tiedottamisessa. Kolme vastaajista ei osannut vastata tähän kysymykseen.

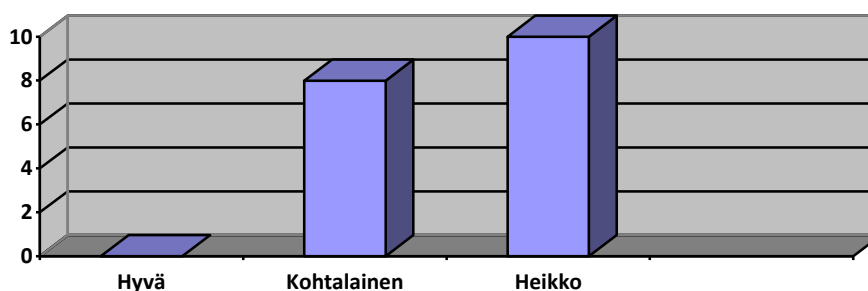
Tiedonsiirron toimivuus opiskelijoiden asioiden etenemisessä

Toiminnan kehittämisen kannalta on oleellista tietää, miten nuoren tilanteen etenemisestä tieto tavoittaa lähettävän tahon. Virallinen kirjausjärjestelmä on Primus, johon opiskelijan tilanne kirjataan. Lisäksi sisäinen etsivä lähestyy opettajien soittaen tai viestiä opiskelijan nimikirjaimilla esim. ”M.L siirretty kuraattorille”. Tutkimuksen mukaan tiedottamisessa on onnistuttu melko hyvin.

6. kysymys koski Primuksen toimivuutta tiedonsiirrossa

Primuksen toimivuus tiedonsiirrossa

Kolme vastanneista ei osannut vastata sen toimivuuteen ja yksi kysyi mikä primus? Terveystoimijilla ja kuraattorilla ei ole pääsyä primukseen. Lisäksi ohjauslehtinen näkyy vain rajatulle joukolle opettajia. Primuksen ohjauslehtinen on kuitenkin sisäisen etsivän virallinen tiedonsiirron kanava. Kysymys 5. osoittaa sen, että muulla tiedonsiirrolla yhteistoimijat tavoitetaan hyvin.

Seuraavassa esittelen avoimen osuuden vastaukset. Ohjauksen pelisäännöissä on vielä tekemistä ja vastauksistasin on pääteltävissä, että pelisääntöjä tulee kehittää. Kuten loppupohdinnassa kerron, niitä ollaan juuri isosti kehittämässä. Yhteistyöhön toki vaikuttaa myös eri käytössä olevat menetelmät kirjauksissa eivätkä ne keskustele keskenään. Sen voi huomata myös avoimista vastauksista.

Tässä suoria lainauksia kehittämis ehdotuksista sisäisen etsivän työtä koskevaan toimintaan:

Yhteistyötä kehitettävä niin, että ohjausperiaatteet samanlaiset, kuin muilla OPA-tiimiläisillä. –ei tule ristiriitaisia ohjeistuksia-yhteistyön tiivistäminen OPA-laisten kanssa-ammattisten rajojen huomioiminen (opiskelu huollon edustaja)

Yhteistyötä opiskelu huollon kanssa voisi lisätä vielä entisestään, jotta tulisi selkeä kuva työnjaoista yms. (opiskelu huollon edustaja)

Primusta ei tule enää käytettyä juuri ollenkaan. Wilmassa voisi olla kaikki opiskelijan tiedot. On hankalaa etsiä monesta paikasta. (opettaja)

Tykkään, kun olet soittanut ja kertonut mitä olette sopineet ”minun” opiskelijoiden kanssa. (opettaja)

Toiminta on herättänyt keskustelua opiskelijahuollossa. Tilanne vaikuttaa epäselvältä. Toimintamallista käytännön tasolla olisi varmaankin hyvä keskustella suoraan opiskelijahuollon henkilöiden kanssa. Opiskelijapalveluissa on hyvin erilaisia käsityksiä sisäisen etsivän työn käytännön toteuttamisesta. (opiskelu huollon edustaja)

Etsivälle on helppo ilmoittaa poissaoloista, mutta seuranta jää heikoksi. (opettaja)

Etsivän työ on jännevöittänyt kadonneiden löytymistä. Omaan rooliini ei kuulu etsivälle työtehtävien (etsittävien opiskelijoiden) anto. Osin siksi vastausten antaminen on hieman vaikeaa. (laaja-alainen erityisopettaja)

Tällä hetkellä vähäistä kokemusta. Toivoisin kuitenkin voivani hyödyntää tätä laajemmin kuin vain ”kadonneiden etsinnässä”. Yleisesti meidän oppilaitoksessa tieto ei kulje jouhevasti. Vedotaan tietosuojaan, jonka ymmärrän. Tällaiset asiat ja toimenpiteet pitäisi olla helposti luettavissa jostain paikasta. Nyt tietoja on siellä täällä, eikä kukaan enää muista missä. Toivon, ettei opiskelijoiden asioita ”vellota” liikaa, vaan toimenpitein ja selkein prosessein ohjataan eteenpäin. (opettaja)

7.3 Opiskelijoille toteutettu puhelinhaastattelu

Nuorilta saatiin selville kysymysten avulla, millaisia kokemuksia heillä oli sisäisen etsivän nuorisotyön antamasta tuesta. Haastatteluja ei nauhoitettu vaan kirjaukset tehtiin muistinpanoina paperille puhelun aikana. Puhelun lisäksi yksilöhaastattelua tukivat omat havainnot ja kokemukset opiskelijatapaamisissa.

Suoritin puhelinhaastattelun viikoilla 12-13 viidelle sisäisen etsivän palveluja käyttäneelle nuorelle. Keskimäärin puhelu kesti 4 minuuttia. Vastausprosentti oli 100% ,sillä mikäli nuori ei vastannut, laitoin viestin koska soitan uudestaan. Tiedossani olikin, että sisäinen etsivä on positiivinen henkilö nuoren elämässä.

Viisi nuorta valikoitui (56 asiakasta yhteensä) sen mukaan, että jokainen heistä oli käyttänyt etsivän palveluja yli 3 kertaa kuluneen lukuvuoden aikana. Haastateltavista yksi oli poika, kolme oli tyttöä sekä yksi muu sukupuolen edustaja. Vastaajista 2 oli ensimmäisen vuoden opiskelijoita ja 3 kolmannen vuoden opiskelijoita. Haastateltavien valintatavassa pyrittiin huomioida hyvin monipuolinen otos eri tilanteissa olevista nuorista.

Seuraavassa avaan nuorille esitetyt kysymykset ja niiden vastaukset.

1.) sisäinen etsivä! tiedän mitä sillä tarkoitetaan?

kyllä en (4) ehkä (1)

2.) etsivätoimisto (Jouste) oli helppo löytää?

kyllä (4) ei ehkä (1)

3.) etsivätoimiston sijainti on hyvä?

kyllä (4) ei ehkä (1)

4.) etsivä auttoi itseäni kiinnostavissa asioissa?

kyllä (5) ei ehkä

5.) tapaamiset etsivätoimistossa auttoi minua opintojen järjestelyissä?

kyllä (4) ei ehkä (1)

6.) olen tyytyväinen saamaani palveluun?

kyllä (5) ei ehkä

7.) mielestäni etsivätoimisto on tarpeellinen asteikolla 1-5

(1 ei tarpeellinen, 5 todella tarpeellinen) 5,5,5,5,4 (vastasi 4 ja puoli)

8.) voisin suositella etsivän palveluja vastaavassa tilanteessa olevalle ystävälle

kyllä (4) en ehkä (1)

Kyselyn tulos selittyy osittain sen toteutusmuodolla, sillä kysely tehtiin puhelimitse. Se on kuitenkin suuntaa antava ja tulos oli odotettavissa Jousteessa saadun kokemuksen myötä. Puhelussa heidän pyydettiin pyrkiä vastaamaan rehellisesti välittämättä siitä kuka oli kysyjä (palvelun tarjoaja). Kaikki vastaajat olivat sitä mieltä, että olisivat vastanneet samoin välittämättä kysyjästä. Sisäisen etsivän palvelu todettiin todella tarpeelliseksi.

Opiskelija kyselystä voidaan todeta, että sisäisen etsivän toiminta on helposti lähestyttävää ja sillä pystytään tukea keskeyttämisvaarassa olevia opiskelijoita.

Kysymyksistä ei ilmene, mutta tärkeimmäksi kehittämisen kohteeksi nousi sisäisen etsivän palveluihin ohjautuminen. Ensimmäisen vuoden opiskelijat jatkoivat opintojaan, kolmannen vuoden opiskelijoista yksi keskeytti, yksi erosi oppilaitoksesta ja yksi valmistuu toukokuussa 2017. Kolmannen vuoden opiskelijat kokivat, että heidät ohjattiin palveluihin ”liian myöhään”. He olisivat toivoneet varhaisempaa puuttumista poissaoloihin ja samalla varhaisempaa puuttumista elämänhallinnan ongelmiin, kuten uni- ja mielenterveysongelmat. Opiskelijat kokivat, että sisäisen etsivän palveluista tiedotetaan heikosti ja etsivän toiminta ”tapahtuu piilossa”. Myös nimike ”sisäinen etsivä” koettiin todella vieraaksi ja epäselväksi.

8. JOHTOPÄÄTÖKSET JA KEHITTÄMISEHDOTUKSET

Opinnäytetyön aihe on ollut tekijälle erittäin läheinen ja se on liittynyt kehittämisprojektiin, jossa hän itse työskentelee. Tämä on helpottanut ymmärtämään kokonaisuutta, joka on kehittämisen ympärillä. Samalla se on asettanut haastetta kirjoittamiseen ja tekstin avaamiseen, sillä itselle selviä asioita ei ole niin helppo avata vieraalle lukijalle tarpeeksi selkeästi. Ydin kohteen Jouste-piste, navipiste, navitiimi, sisäinen etsivä saattavat vaikuttaa vaikeasti ymmärrettäviltä ja hahmotettavilta. Samoin ohjauspalvelutiimi, opiskeluhuolto tai opintotoimisto on usein esillä samassa asiayhteydessä. Siksi avaan ne vielä lyhyesti tähän loppuun:

Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston sisällä toimii VAAO-Navi-projekti. VAAO-Navin toimijana on Navitiimi, joka koostuu 10 henkilön ohjaustiimistä. Jouste-piste on VAAO-Navin erityisohjaajan toimipiste, josta hän työskentelee 1 erityisohjaaja sisäisenä etsivänä.

Navipiste on sisäisen etsivän koordinoima paikka pääaulassa, jossa järjestetään hyvinvointiin ja oppilaitosviihtyvyyteen liittyviä tapahtumia.

Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston opiskelijoiden opintojen tukena toimii ohjauspalvelutiimi. Siitä vastaa VAAO-Navin projektipäällikkö. Ohjauspalvelutiimi (OPAtiimi) koostuu kuraattorit, opistojen ohjaajat (opot), opintosihteerit, erityisohjaaja, erityisopetuksen asiantuntijat sekä opiskeluhuollon toimijoista, joita ovat kuraattorit, terveyden hoitaja sekä psykologi.

Jouste-pisteen toiminta on ainutlaatuista. Se tekee työtä osana ohjauspalvelutiimiä oppilaitoksen sisällä. Yksilötoiminta ja yhteisölliset tapahtumat tekevät toiminnasta monipuolista, vahva osaaminen ohjauspalvelutiimissä mahdollistaa moniammatillisen työskentelyn.

Tutkimuskyselyn perusteella sisäisen etsivän toiminta koetaan helposti lähestyttävänä. Matalan kynnykset toiminta on alusta asti ollut toiminnan lähtökohtana. Nuorten kanssa työskentelyssä korostuvat toiminnallisuus, positiivisuus, läsnäolo ja aito kohtaaminen sekä kannustaminen omien vahvuuksien tunnistamiseen ja vastuun ottamiseen omien asioiden järjestämisessä.

Jokainen ihminen työskentelee omalla persoonallaan ja omia vahvuuksia hyödyntäen. Kuten tutkimuskyselystä käy ilmi, sisäisen etsivän ja ohjauspalvelutiimin välinen toimintamalli nähdään ohjauspalvelutiimin sisällä paikoin eriävänä. Tutkimuskyselyyn ei saatu vastauksia kuin puolelta, joten tältä osin voimme tarkkailla tulosta hiukan varovaisesti. Opiskeluhuolto vastasi sisäisen etsivän työnkuvan kaipaavan tarkennusta sekä rajaamista. Sisäinen etsivä ei ole hoitava taho vaan erityisentuen ohjauksen yksikkö. Yhteisistä ohjauskäytänteistä on sovittu ohjauspalvelutiimissä, joten toiminnan tulee olla sovituksen mukaista. Kehittämiskohteena voi nostaa esiin sisäisen etsivän ja ohjauspalvelutiimin sekä opiskeluhuollon toiminnan uudelleen avaamisen. Tässä voisi käyttää työvälineenä esimerkiksi ryhmätyötä, toiminnallista iltapäivää tms. jossa työryhmällä olisi mahdollisuus avata epätietoisuutta. Oleellista on, että kaikki toiminta tähtää samaan tavoitteeseen, opiskelijan valmistumiseen ja elämänlaadun kohentamiseen. Tutkimuskysely ei avaa tilanteita, joissa ohjaus koetaan ”epäyhdennäköiseksi”. Siksi kehittämiskohteena nousee esiin sellaisten turvallisten tilanteiden luominen arjessa, jossa epäkohdat voisi esimerkkitasolla nostaa esiin. Tarvitaan käytännön esimerkkejä, jotta vastaavanlaiseen toimintaan voidaan puuttua ja tehdä muutoksia.

Sisäisen etsivän toiminta on ajanhermolla. Toiminnassa huomioidaan tulossa olevan reformin tuomat paineet läpäisyn edistämiseksi. Tutkimuskyselyn mukaan sisäiselle etsivälle ohjautuminen pidettiin varsin toimivana (8/22 hyvin toimivana, 11/22 kohtalaisen toimivana). Pientä epäselvyyttä ohjautumisesta sisäisen etsivän palveluihin pystytään todeta tutkimuskyselystä. Suhteessa muuhun ohjauspalvelutiimiin sisäisen etsivän palveluiden toiminta koettiin epäselväksi. Siinä päälinjauksena on oppilaan poissaolot eli mikäli nuorella ilmenee paljon poissaoloja nuori ohjataan alkutilanteen kartoittamiseksi sisäiselle etsivälle, joka ohjaa tarvittaessa eteenpäin muuhun ohjauspalveluun. Tämä on kuitenkin uusi ja hiukan vaikeasti tulkittavissa oleva asia. Kuinka paljon saa olla poissaoloja että opiskelija ohjataan sisäiselle etsivälle vai esimerkiksi kuuluuko tilanne kuraattorille? Tämä näkyi hyvin tutkimuksessa ja on yksi kärki kehittämisen kohteista.

Sisäisen etsivän palveluissa pyritään hyödyntämään sosiaalista mediaa tiedottamisessa ja mahdollisuutena yhteydenottoon. Jouste Kati-facebook profiili on ollut olemassa jo useamman vuoden. Sen kautta tiedottaminen on melko vähäistä eikä pal-

vele juurikaan VAAO:n sisäisenä tiedottamisena. Se ei myöskään ole oppilaitoksen virallinen tiedotuskanava, mutta sen käyttö on sallittu. Myös whatsappiin Opan hätä-apu on luotu 10.10.2017, mutta sillä ei ole kuin yksi käyttökerta (5.4.2017 mennessä). Se on henkilökunnan välinen viestintäryhmä.

Sisäisen etsivän palvelut ovat ”periaatteessa” kaikkien opiskelijoiden käytettävissä ja Jouste-pisteen toimintaa on kaikille yhdenvertaista. Tasa-arvo, yhdenvertaisuus ja luottamus ovat toiminnan ytimessä. Käytännössä tutkimusajanjakson aikana kaksi aikuisopiskelijaa käytti sisäisen etsivän palveluja. Yhteisölliset tapahtumat olivat kaikille avoimia ja niihin osallistui paljon aikuispuolen opiskelijoita. Reformin myötä luokittelu nuoriso- ja aikuispuolen välillä poistuu, joten yhtenä haasteena ja kehittämisen kohteena näen palvelujen tarjoamisen kohdennetusti myös aikuisille. Nyt markkinointia aikuisopiskelijoille ei ole vielä tehty hiukan epäselvän linjauksen vuoksi. Ei ole perusteltua syytä jatkossa rajata sisäisen etsivän palveluja koskemaan vain nuoria.

Sisäisen etsivän työssä kohtaamalla nuorilla on hyvin kirjavia, mutta silti hyvin samankaltaisia haasteita selvitä opinnoista. Oman kokemuksen mukaan haasteet kasaantuvat vuosien aikana ja niihin hyvin vaikuttaa sosiaalinen tausta sekä ympäristö. Siksi en ole löytänyt juurikaan eroa nuorilla ja aikuisilla esiintyneiden haasteiden kirjossa. Olisikin tärkeää huomioida, ettei sisäisen etsivän palveluihin kirjata kankeita suunnitelmia ylös rakenteisiin vaan sisäisen etsivän työ elää asiakkaiden tarpeiden mukaan. Tärkeää on kehittää toimintaa aidosti opiskelijoita kuunnellen, heitä kunnioittaen ja heidän kanssaan yhdessä työskennellen.

Tutkimuskyselyn tuloksena VAAO:ssa kokeiltiin sisäisen etsivän toimesta Avokonttori nimistä palvelua, jossa sisäinen etsivä jalkautui kannettavan tietokoneen kanssa pääaulan kahvioon tekemään ”konehommia”. Pöydällä oli kyltti ” SAA HÄIRITÄ JA KESKEYTTÄÄ! KYSY MITÄ VAAN. Vastaa jos osaa”.

Avokonttori oli avoinna yhtenä iltapäivänä klo 12-14.15 välisenä aikana ja se sai hyvän vastaanoton. Asiakaskontakteja opiskelijoiden kanssa oli 4 ja henkilökunnan kanssa 6. Lisäksi eräs äitiyslomalla oleva opiskelija piipahti näyttämään vauvaa avokonttoriin. Avokonttorissa ei ymmärrettävästi voi hoitaa kovin henkilökohtaisia arkaluontoisia asioita tai puhua opiskelijan tilanteesta, mutta avokonttori sopii jalkautumiseen esimerkiksi aikojen varaamiseksi, ”kadonneiden” ilmoittamiseksi tai muuhun keskusteluun. Tätä kokeilua tullaan jatkamaan tulevaisuudessakin.

9 POHDINTAA

Opinnäytetyöni tekeminen on ollut pidempiaikainen prosessi. Olen itse toiminut ainoa työntekijänä Jouste-pisteessä sen alusta alkaen, joten sen toiminta on henkilökoh- taisten vahvuuksieni mukaista ja sen kehittäminen suuri osa työnkuvaani erityisoh- jaajan roolissa oppilaitoksessa. Tämä opinnäyte sisältää paljon sellaista tietoa, jota on oppinut näiden kuuden työvuoden aikana Valkeakosken ammatti- ja aikuisopis- tossa työskennellessäni ja käydessäni seminaareissa, tapaamissa, koulutuksissa, Humakissa ja monissa muissa työn kehittämisen tilanteissa.

Opiskelijat toisella asteella tarjoavat värikkään ja mieluisan työkentän yhteisöpeda- gogin työlle. Vahva osaaminen ohjaamisessa sekä yhteisöllisen toiminnan kehittämi- sessä oppilaitoksessa ovat tulevan reformin keskiössä. Turvallinen aikuinen, joka tar- joaa opiskelijoille mahdollisuuden tulla kuulluksi matalan kynnyksen palvelussa mah- dollistaa vaikeidenkin asioiden puheeksi ottamisen. Siksi sisäisen etsivän palveluilla pystytään ennaltaehkäistä opintojen keskeytymisen riskiä.

Yksi merkittävä huomio tätä opinnäytettä tehdessä on ollut opiskelijoiden kokema muuttunut suhde omaan opettajaan ongelmien ilmetessä. Opettajan tehtävä on ohja- ta ammattitaitoa ja työelämävalmiuksia. Lisääntyneet poissaolot tarkoittavat aina ka- saantuneita haasteita opintojen eteenpäin viemiseksi. Opettaja koetaan vahvasti vaa- tivaksi henkilöksi työn luonteen vuoksi. Omista ongelmista puhuminen opettajalle koetaan usein kiusalliseksi ja toisinaan myös opettajan mahdollisuudet pitkiin yksilöl- lisiin keskusteluihin ovat haastavat. Tässä on suurimpana haasteena tiukat lukujär- jestys aikataulut. Myös opettajien ammattitaito esimerkiksi lisääntyneissä opiskelijoi- den mielenterveysongelmissa on usein vajavainen. Heidän osaamisen keskiössä on pedagogiset taidot ja saammekin olla ylpeitä vahvasta ammattiosaamisesta tällä sa- ralla. Kerroin siis opiskelijoiden yksipuolisesta kokemuksesta. Kyse ei ole opettajan ”huonoudesta” vaan opiskelijan omasta tunteesta ja kokemuksesta. Omaa pahoin- vointia on helppo yrittää ulkoistaa ja etsiä syyllistä ”itsen” ulkopuolelta.

Oman kokemuksen mukaan yhteistyö opettajien kanssa on joustavaa ja varsinkin mielenterveysosaaminen tukipalveluissa koetaan hyväksi. Oppilaitoksen psykologille saattaa olla viikkojen (jopa kuukauden) jono joten nk. kannatteluviikkeen työ koetaan

tärkeäksi. Ammattiopiston ohjauspalveluiden osaaminen on vahvaa. Sisäinen työnjako on kuitenkin paikoin sekavaa, kuten tutkimuksesta ilmenee. Saara Patoluoto Haa-ga-Helian ammattikorkeakoulusta teki samaa aikaan tämän opinnäytteen kanssa kehittämistyötä otsikolla Opinto-ohjauksen kehittäminen ja rajaaminen Valkeakosken ammatillisessa aikuisopistossa. Siinä tehtyjen haastattelujen perusteella tutkimustulos oli hyvin yhdenmukainen tässä opinnäytteessä kehittämiskohteiksi nousseen tuloksen kanssa.

Tutkimustuloksesta saadaan huomata, että opiskelijat kokivat sisäisen etsivän palvelut mielekkäinä. Opiskelijoilta saaman palautteen mukaan heidän oma kokemuksensa sisäisen etsivän palveluista on ollut erittäin merkittävässä osassa opintojen järjestämisen suhteen. Uskon siihen, että kun kuulemme nuorta ja annamme hänen itse määritellä oman tilanteensa haasteet, ohjaamme ja kehystämme keskustelua oikeaan suuntaan saavutamme nopeasti luottamussuhteen opiskelijan kanssa.

Tätä tutkimustyötä tehdessä olen ilokseni saanut huomata kuinka innostuneita kunnan etsivät nuorisotyöntekijät ovat oppilaitoksen sisäisen etsivän toimenkuvan kehittelystä. Meillä on aivan ihastuttava ja innokas verkostotiimi. On valtava etu oppilaitokselle, että koulutuskuntayhtymän etsivät nuorisotyöntekijät voivat käyttää melko reilustikin työaika yhteistyöhön oppilaitoksen kanssa ja esimerkiksi innolla osallistuvat yhteisöllisyyden lisäämiseen oppilaitoksessa. Meillä on suuri joukko nuoria, joilla on hyvät kontaktit ja suhteen kunnan etsiviin ja he saattavat olla opiskelijoille tuttuja ihmisiä esimerkiksi nuorisotiloilta.

Mitä tapahtuu niille nuorille joita oppilaitoksen sisäinen etsivä ei tavoita? He ohjautuvat usein kuraattorin kautta kunnan etsiville nuorisotyöntekijöille. Usein on ennakoitavissa ne opiskelijat, jotka jättävät saapumatta kuulemiseen. Kunnan etsivältä menee muutama tunti työaika ”hukkaan”, kun he saapuvat VAAO:lle odottamaan turhaan opiskelijaa, joka ei tule paikalle. Etsivien verkostoryhmässä onkin syntynyt hyvä ajatus siitä, että oppilaitoksen sisäinen etsivä voisi edustaa kunnan etsivää nuorisotyöntekijää ko. kuulemistilaisuuksissa oppilaitoksen sisällä, johon odotetaan opiskelijaa, jonka tilanne suurella todennäköisyydellä ohjautuu etsivän nuorisotyön pariin. Sisäinen etsivä ”saattaa” opiskelijan kunnan etsivien nuorisotyöntekijöiden luokse erikseen sovittavalla aikataululla. Toimintaa on jo kokeiltu ja se on todettu toimivaksi.

Kuten johdannossa kerroin, Elina Ilonen HUMAK 2014 tutkii opinnäytteessään nuoriso-ohjaajan työtä ammattioppilaitoksissa. Tilaajana toimi EHYT ry. AMIS-arjen ammatillaiset projekti, jossa kyselyllä 306 ammatillisen oppilaitoksen toimipistettä (vastausprosentilla 87%) kertoivat kokemuksiin oppilaitoksissa tapahtuvasta nuorisotyöstä. VAAO ei ollut mukana tutkimuksessa.

Kyselyn tuloksena keskeiseksi kehittämisen kohteeksi nousi oman nuoriso-ohjaajan palkkaaminen ammattioppilaitoksiin niin, että ohjaaja kuuluisi oppilashuoltoryhmään ja tekisi tiivistä yhteistyötä monialaisesti, erityisesti kuraattorin kanssa.

Kiitos Elina! Teit hyvän pohjantyon minulle jatkaa tutkimusta, siitä miten nuoriso-ohjaajan työ ammattioppilaitoksissa toimii. Ja toimiihan se. Työtä on jatkettava, että se saadaan toimimaan vielä paremmin.

LÄHTEET

Erkko, Anna & Hannukkala, Marjo. Mielenterveys voimaksi. Suomen mielenterveysseura. Kirjapaino Jaarli Oy 2013.

Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, Tutki ja kirjoita, Tammi

Hämäläinen, 2008, (kirja jo palautettu, tietoa ei löytynyt)

Ilonen, Elina, 2014, Nuorisotyöntekijä ammatillisessa oppilaitoksessa, opinnäytetyö humak

Launonen, Leevi, Pulkkinen, Lea (toim.), 2004, Kasvu kouluyhteisönä, PS-kusannus

Kaartinen-Koutaniemi, J, 2012. (toim.) Etsivässä työssä. Helsinki: LK-kirjat / lasten keskus

Patoluoto, Saara, 2017, Opinto-ohjauksen kehittäminen ja rajaaminen Valkeakosken ammatillisessa aikuisopistossa, Haaga-Helia

Rostila, I. 2001. Tavoitelähtöinen sosiaalityö: Voimavarakeskeisen ongelmanratkaisun perusteet. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Siltala, Juha, 2013, Nuoriso-mainettaan perempi, wsoy

Soanjärvi, Katariina, 2011, Mitä on ammatillinen nuorisotyö? Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto

Uurainen Ville, 2012, "Otetaan koppi niistä jotka on putoamassa" Etsivänä koulunuorisotyöntekijänä ammattiopistossa, opinnäytetyö humak

Valkeakosken ammatti- ja aikuisopiston toimintakertomus 2015-2016, hämeenkirjapaino oy, Tampere

Ammatillisen koulutuksen reformi. <http://minedu.fi/amisreformi> (luettu 12.1.2017)
Viitattu 28.1.2017

<https://www.seinajoki.fi/kulttuurijaliikunta/nuorisopalvelut/kohdennettunuorisotyo/etsivanuorisotyo.html>

Viitattu 28.1.2017 Aarrekartta

<https://anna.fi/liikunta-ja-terveys/itsetuntemus/aarrekartta-viitoita-tie-unelmiisi>

Viitattu 17.1.2017

<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20140787>

Viitattu 28.1.2017

http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2016/06/HE_uusi_nuorisolaki.html

Viitattu 10.1.2017 Ben Furmann ja Tapani Ahola

<http://www.brieftherapy.fi/>

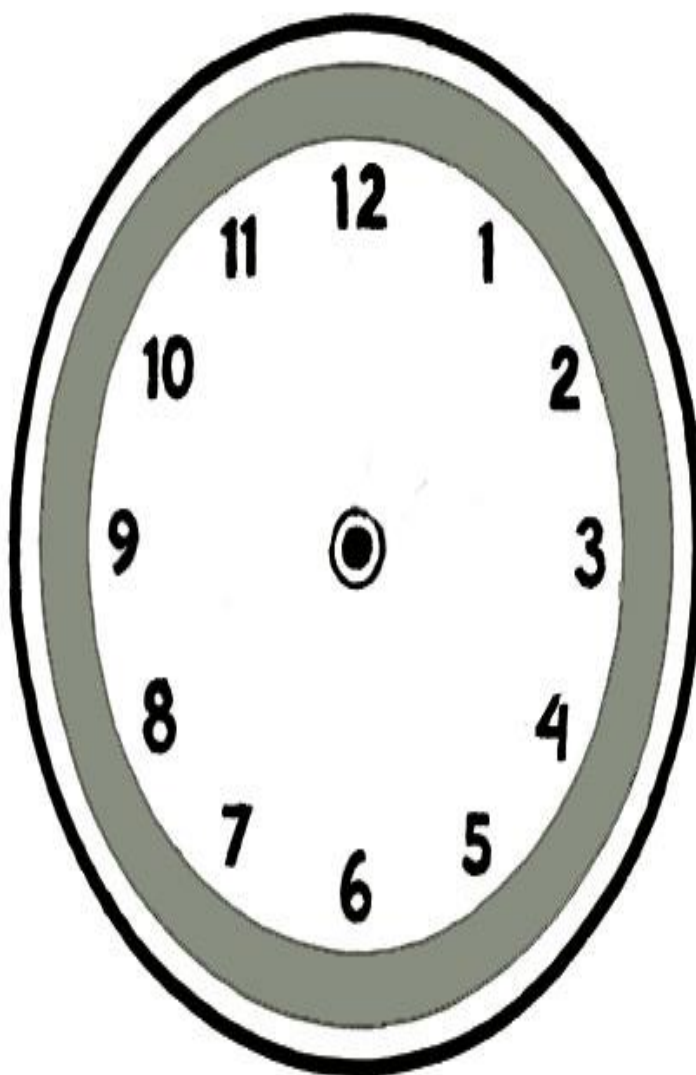
Viitattu 31.1.2017 Wauto

<http://www.asemanlapset.fi>

Liite 1. Rytmikello VAAO

Alla olevaan "kelloon" piirrä oma vuorokausi.

Aloita kellon piirtäminen siitä kellon ajasta milloin herää. Merkitse kelloon kaikki ruokailusi, opiskeluun käyttämäsi aika, lepoaikat, harrastukset, tv, some tai muu aika mitä teet päiväsi aikana. Ole rehellinen itsellesi.

Liite 2. Huolenkaavake VAAO

Sisäisen etsivän työn malli VAAO

Kati Joki, Humak 2017

kyselykaavake

Vastaa seuraaviin kysymyksiin valitsemalla sopivin vaihtoehto

- 1) SISÄISEN ETSIVÄN TOIMINNASTA ON TIEDOTETTU
 - a) hyvin
 - b) kohtalaisesti
 - c) heikosti
- 2) ONKO SINULLE SELVÄÄ, MISSÄ OPISKELIJAA KOSKEVISSA TILANTEISSA OLET YHTEYDESSÄ SISÄISEEN ETSIVÄÄN?
 - a) hyvin
 - b) kohtalaisesti
 - c) heikosti
- 3) ONKO ETSIVÄN TOIMINTA HELPOSTI LÄHESTYTTÄVÄÄ?
 - a) ☒ hyvin
 - b) kohtalaisesti
 - c) heikosti
- 4) MITEN HYVIN OPISKELIJAN ASIOIDEN TIEDONSIIRTO ON TOIMINUT LÄHETTÄVÄN TAHON JA SISÄISEN ETSIVÄN VÄLILLÄ?
 - a) hyvin
 - b) kohtalaisesti
 - c) heikosti
- 5) OLEN SAANUT TIETOA OPISKELIJAN TILANTEEN ETENEMISESTÄ
 - a) hyvin
 - b) kohtalaisesti
 - c) heikosti
- 6) PRIMUKSEN-OHJAUSLEHTINEN PALVELEE TIEDONSIIRROSSA
 - a) hyvin
 - b) kohtalaisesti
 - c) heikosti

Tähän voit kirjoittaa kehittämis ehdotuksia sisäisen etsivän työtä koskevaan toimintaan:

Olen ollut yhteydessä sisäiseen etsivään

- a)viikoittain
- b) kuukausittain
- c)harvemmin

Olen

- a)oppilashuoltoryhmän edustaja
 - b) opettaja
 - c)ammatinohjaaja
 - d) muu henkilökuntaan kuuluva;
-

Vastaukset s.postilla tai lokeroon PE 31.3 mennessä JOUSTE KATI
kati.joki@vaao.fi *KIITOS!*